

Det liberala alternativet

Politikens främsta uppgift är att skapa förutsättningar – inte hinder – för initiativ och alternativ. Vår politik bygger på ett förtroende för den enskilda människans kraft att göra sina egna val, att människor använder makten över sina egna liv. Därför är det viktigt att:

- Göteborg ska utvecklas till och upplevas som en attraktiv stad där både människor och företag vill bo och verka.
- Förskolans barngrupper ska minska.
- Alla elever efter fullgjord skolgång har de nödvändiga kunskaperna för högre studier och arbetslivet.
- Det byggs betydligt fler bostäder.
- Göteborgarna ska få valuta för den kommunalskatt de betalar.
- Göteborgarna ges möjlighet att i ökad utsträckning göra egna val.
- Se mångfalden som en styrka där vi alla är olika som individer men med samma rättigheter och skyldigheter.
- Göteborgarna känner trygghet i att när behovet av stöd uppstår, så finns det också där.
- Fler stimuleras till att starta och driva företag.
- Utveckla Göteborg till ett klimat- och miljöpolitiskt föredöme.
- Göteborgarna lockas till att delta och berikas av stadens kulturliv.
- Utveckla infrastrukturen så att framkomligheten ökar för kollektivtrafiken, bilister, cyklister och fotgängare.
- Trygghet på gator och torg.

Göteborg ska präglas av mer initiativ och alternativ – en stad där mångfald ses som en styrka. En stad som fokuserar på skola, omsorg och bygger för framtiden. Det är det liberala alternativet i en kreativare stad.

Helene Odenjung
gruppledare Folkpartiet Göteborg

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	
Allians för Göteborg	
Frihet att välja i en jämställd stad	4
Fler jobb och företagare	8
Kunskapsstaden	11
Miljöstaden vid havet	18
En växande storstad	22
Norra Europas kulturhuvudstad	27
En socialliberal stad med omtanke.....	30
En stad att åldras i	34
Föreningsliv, fritid och breddidrott.....	38
Göteborgs stad – en bra arbetsgivare	40
Valuta för skatten.....	42
Mål och delmål.....	48
Ekonomisk sammanställning 2014-2016, Mkr.....	52
Ekonomiska ramar 2014, tkr.....	53

Allians för Göteborg

Det finns i Sverige en bred samsyn kring människors lika fri- och rättigheter, men upprätthållandet av dem kräver ett arbete i vardagen. Alla människor har rätt till integritet, självbestämmande och delaktighet. Ingen ska behöva utsättas för diskriminering. Det är i stor utsträckning en attitydfråga där ansvaret ligger hos var och en av oss, men det offentliga har ett ansvar att ta på sig ledartröjan i arbetet mot diskriminering och för mångfald.

I Göteborg ska ingen behöva oroa sig över att välfärden inte fungerar. Då spelar det ingen roll om förskolan eller äldreboendet drivs av kommunen, av personalen själva eller av någon annan. Att göteborgarna får bra välfärd för skattepengarna är det viktigaste målet. Vi i Alliansen vill underlätta för människors inneboende kraft och personliga val. Att själva få välja vilken skola man föredrar för sina barn eller vilken omsorg som passar en bäst ska vara självklart.

Alliansen i Göteborg fokuserar på att staden fungerar utan att det uppstår brister eller långa köer, exempelvis till förskolan, äldreboendet eller för att skaffa en bostad. Barngrupperna ska inte vara större än att de vuxna hinner ägna tid, omsorg och uppmärksamhet till varje barn. Alla elever ska lämna skolan med godkända betyg och tillräckliga kunskaper för att klara sig i framtiden. Elever med särskilda behov ska få den hjälp och det stöd de behöver. Den kunskapsbaserade socialtjänsten ska arbeta förebyggande och främja goda levnadsvillkor för alla. Vi vill göra det möjligt för människor att flytta hit och bostäder ska byggas i den takt som behövs för att möta efterfrågan.

Fler ska kunna jobba

För att fler göteborgare ska kunna jobba gäller det att underlätta för företagandet. Göteborgsregionen har goda förutsättningar för fler människor och nya jobb, men det kräver bland annat att kommunikationerna förbättras. Tack vare det Västsvenska Paketet sker investeringar i nya vägar, järnvägar och utbyggd kollektivtrafik. Det krävs för att regionens konkurrenskraft i omvärlden ska stärkas och locka hit fler människor och fler jobb.

Göteborg är en stad med mångfald. Tyvärr präglas en del områden av stort utanförskap som i stor utsträckning drabbar dem med utländsk bakgrund. Detta måste brytas. Oavsett bakgrund ska alla göteborgare ha möjlighet att planera sina liv, välja boende, studera, arbeta och vara en

del av staden. Vi vill inrätta nystartszoner i områden med hög arbetslöshet och stort utanförskap. Då kan fler starta företag och det blir billigare att anställa. När man jobbar ökar självkänslan och det egna ansvarstagandet. Då ökar även delaktigheten i samhället.

Värdighet, valfrihet och trygghet i vardagen

Behovet av individuell anpassning är stort inom omsorgen. Därför ska det finnas en mångfald av aktörer med den rikedom på metoder som ofta är en förutsättning för att lyckas. Offentlig och privat verksamhet ska komplettera varandra och fungera som alternativ för den som vill välja. Det ger möjlighet för fler människor och fler företag att ta plats i en välfärd som präglas av kvalitet och service.

En viktig uppgift för staden är att se till att det finns tillräcklig omsorg av god kvalitet för de äldre göteborgare som behöver service, omsorg och vård. Det innebär att äldreomsorgen ska utgå från varje enskild människa och präglas av inflytande, trygghet och respekt.

Oavsett ålder så har göteborgaren rätt att leva efter egna önskemål. Respekten för äldre människors integritet och självbestämmande kan bara garanteras genom att själv få välja. Valfriheten handlar bland annat om vem som ska utföra stödet. Värdighet och trygghet ska vara utgångspunkten.

En ren och trygg stad för alla

Staden ska ligga i framkant när det gäller användning och uppmuntran av ny miljöteknik. Vi välkomnar Västra Götalandsregionens målsättning att 90 procent av kollektivtrafiken ska drivas av förnyelsebart bränsle år 2025. Den viktigaste lokala miljöinsatsen är det egna ansvarstagandet. Samarbete mellan staden, det lokala näringslivet och göteborgarna är receptet för ett framgångsrikt miljöarbete som är förankrat i människors engagemang och ansvarstagande. Om fler tar ansvar för sitt avfall och tänker igenom sina vardagsbeslut kommer Göteborg att bli en grönare och trivsammare stad. Målet om ett långsiktigt hållbart samhälle är mycket svårt att nå utan ekonomisk utveckling och välstånd. Förbud och inskränkningar i människors livsval är fel väg att gå. Istället ska det vara lätt att göra rätt och leva ett liv med omsorg om både människor och miljö.

Göteborg har goda möjligheter att bli en tätare stad med fler bostäder och fler arbetsplatser. Idag råder stor brist på bostäder och målen för nybyggnationen är för lågt satta. Vi vill göra det möjligt för alla som vill att bo i Göteborg. Genom att minska byråkratin och skruva upp bygg-

takten av bostäder med varierad prisbild och upplåtelseform i hela staden är det möjligt.

Alla ska känna sig trygga i hela Göteborg. Ett bra och nära samarbete med polisen, näringslivet och det lokala samhället är grundläggande för att kunna sätta in rätt insatser där de gör störst nytta. Förbättrade belysningsprogram, effektivare klottersanering och bättre städning av gator och torg är andra viktiga åtgärder för att skapa ett renare och tryggare Göteborg.

Alliansen tar ansvar för Göteborg

Göteborg är en fantastisk stad, men den kan bli bättre. Idag ser vi stora barngrupper i förskolan, svidande kritik från Skolinspektionen mot att många elever i grundskolan inte når kunskapsmålen och allt färre platser i äldreomsorgen. Det beror inte på bristande resurser. Det beror på bristande politiskt ansvarstagande och felaktiga prioriteringar. För få bostäder beror inte på att det saknas vilja att bygga. Det beror på byråkrati och för att de styrande partierna hindrar staden från att växa i den takt som människor vill flytta hit. Alliansen vill se ett Göteborg för fler människor. Alla dessa människor ska ha möjligheter att få forma sina egna liv och ha förutsättningar att uppfylla sina drömmar, oavsett vilken stadsdel de bor i. Med denna frihet följer ett ansvarstagande. Det handlar dels om att ta ansvar för sig själv och sin familj, dels om att ta ansvar för att vår stad ska bli den plats som fler vill bo, besöka och jobba i.

Göteborg är en stad där potentialen är enorm, men där samhällsproblemen tyvärr inte hanteras tillräckligt bra av den sittande rödgröna majoriteten, trots att de haft nästan 20 år på sig. Alliansen står redo att ta över utmaningen för ett bättre Göteborg. Med vår politik vill vi minska barngruppernas storlek i förskolan, åtgärda kvalitetsbristerna i grundskolan och stoppa nedläggningen av äldreboendeplatser. Vi vill öka kvaliteten och valfriheten i välfärden, stärka konkurrenskraften i Göteborg för att skapa fler företag och jobb, bygga fler bostäder och skapa möjligheter för att fler göteborgare får chansen att förverkliga sin dröm.

Göteborg i juni 2013

Jonas Ransgård (M) Helene Odenjung (FP) David Lega (KD)

Frihet att välja i en jämställd stad

- Valfrihet, utveckling och trygghet för alla
- Möjliggör fler karriärvägar
- Öppenhet och tolerans för kreativ mångfald

Utgångspunkten för vår politik är liberalismen och göteborgarnas frihet. Rätten att bestämma över sig själv och sitt eget liv har ett egenvärde. Individens intresse att få det bättre är ytterst en värdefull drivkraft för ett bättre samhälle och den kraften måste tas tillvara. Vi driver därför en politik som ger var och en en möjlighet att söka sin lycka och framgång. Göteborgarnas egna val skapar de bästa förutsättningarna för utveckling och kreativitet. Därför ska de viktigaste valen i livet göras av göteborgarna själva, inte av politiker, tjänstemän eller system.

Samtidigt som makten flyttar från politiken och systemen är det viktigt att nämnder och styrelser antar service- och omsorgsgarantier gentemot göteborgarna och kunder inom stadens olika verksamhetsområden. Det bidrar till en bättre uppföljning och verksamhetsutveckling. Det ska vara tydligt vilka åtaganden staden har men också vad som i gengäld krävs.

Inom ett antal år fyller staden 400 år och det är hög tid för en ny vision om framtiden. En bild av vad vi vill att Göteborg ska vara. En vision som tillvaratar all den kraft som finns hos de individer som tillsammans utgör och bildar Göteborg. Vi behöver en ny anda som bidrar till att släppa loss nya, djärva och kreativa tankar. Genom att ta del av göteborgarnas kunskaper, erfarenheter och idéer kan vi bygga en bättre framtid och stad. Förändring krävs ständigt för att möta en allt mer globaliserad värld. Globaliseringen innebär möjligheter, men också nya utmaningar. Utmaningarna är större än tidigare och antalet konkurrenter är fler.

Med öppenhet för nya kreativa idéer och frihet kan Göteborg bli en vinnare i globaliseringen. Genom offensiva satsningar och reformer kan vi stärka staden och lyckas attrahera individer, företag och kapital. Det krävs för att Göteborg fortsatt ska vara en stark motor och svara för dynamiken i Västra Götalandsregionen. En förutsättning för det är att det finns bostäder, byggbar mark för kontor och andra kommersiella fastigheter för att möta arbetsmarknadens behov och framtidens nya ”kunskapsfabriker”. Ett kreativt stadsrum skapar en arena för möten, växtkraft och innovation.

För Göteborgs stad innebär det en helt ny inriktning och utmaning. Vi vill genom en rad reformer skapa förutsättningar för initiativ och alternativ. Kommunstyrelsen ska inrätta ett konkurrens- och utvecklingskansli för att uppmuntra och underlätta till fler alternativ och aktörer enligt Lagen om valfrihetssystem, LOV. Att göteborgarna själva får möjligheten att välja förskola, skola, hemtjänst eller särskilt boende leder till att göteborgarna får ökad frihet utifrån sina egna önskemål.

Demokrati

Demokratin vilar på individers frihet, allmän rösträtt och rättsäkerhet. I Göteborg har vi en stolt tradition och historia av att stå upp för frihet, jämlikhet och tolerans inte minst genom Torgny Segerstedts arbete. Dessa värden är inte ristade i sten utan måste ständigt vinnas av kommande generationer. En levande demokrati måste präglas av öppenhet och möten mellan människor. Inte av beslut tagna på andra arenor än sammanträdesrum. Stadsrevisionens granskningskommission som tillkom på vårt initiativ är ett viktigt redskap i detta arbete.

Vi vill uppmuntra till medborgardialog inför viktiga beslut. Då kan synpunkter arbetas in tidigt och öka delaktigheten.

Mänskliga rättigheter

Alla människor är födda fria med samma rättigheter. Engagemanget för mänskliga rättigheter och demokratisk utveckling ska vara tydligt i allt staden och dess företrädare gör, även i stadens internationella utbyte.

Göteborg är en mångkulturell stad med flera etniska och språkliga minoritetsgrupper. Vår utgångspunkt är att stärka individers möjligheter att kunna hävda och utveckla sin kultur eller sitt språk. De nationella minoritetsspråkens ställning ska stärkas, exempelvis vid offentlig information och myndighetskontakter. Det gäller särskilt finskan där Göteborg stad är ett finskt förvaltningsområde. Fram till 2015 är Göteborg också pilotkommun för romsk inkludering. Fokus på utvecklingsarbetet ska ske inom områdena utbildning, arbete, hälsa och social omsorg för att stärka den romska minoritetens ställning i staden.

Ett steg för att lyfta medborgarskapet är att utveckla medborgarskapsremonin i Göteborg. Det är viktigt att firandet av nationaldagen blir en manifestation av gemenskap för såväl gamla som nya göteborgare.

Göteborg – en jämställd stad

Flickor och pojkar, kvinnor och män, ska ha samma rättigheter och skyldigheter genom livets alla skeden. Det är en av hörnstenarna i den libera-

la idétraditionen. Därför ska alla stora beslut i Göteborgs stad konsekvensanalyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Alla nämnder och styrelser ska ge jämställdhetsplanerna samma vikt som den ekonomiska redovisningen och i samband med årsbokslut mäta, jämföra, redovisa och revidera planen.

För att människor ska ha jämlika förutsättningar i livet krävs jämställda förutsättningar att utbilda sig, arbeta och göra karriär. Detta är en del av den liberala grundtanken om vikten av utbildning bland annat. Detta förutsätter att villkoren är jämställda inom utbildning och arbetsliv.

Deltid ska vara en möjlighet för dem som vill, inte ett tvång för dem som önskar annat. I välfärden jobbar många personer deltid och merparten är kvinnor. Därför är det viktigt att kommunen kan erbjuda dem som önskar en heltidsanställning. Vi behöver också få till en större mångfald inom välfärdssektorn för större möjlighet till byte av arbetsgivare och för att fler kan starta eget.

Folkpartiet liberalerna vill också skapa möjlighet till fler karriärvägar inom kvalificerade kvinnodominerade yrken. I dagsläget är dessa för få. För att vara en attraktiv arbetsgivare behöver staden införa nya karriärsteg för sjuksköterskor inom vår kommunala vård och omsorg. De bästa sjuksköterskorna ska kunna göra karriär och få betalt för det.

Mäns våld mot kvinnor är ett utbrett problem och har sin grund i synen på kön, makt och sexualitet. Kvinnor som drabbas av våld i nära relationer ska ha möjlighet att vända sig till bland annat kvinnojourer som gör ett viktigt jobb. Vi vill se en långsiktig finansiering av kvinnojourer för att säkerställa deras existens. Även våld i samkönade relationer måste prioriteras och synliggöras.

Den liberala regnbågsstaden

Personal i Göteborgs stad måste ha tillräckliga hbt-kunskaper för att alla ska få ett korrekt bemötande i stadens verksamheter. Vi anser att man från vaggan till äldreboendet ska få vara sig själv. Särskilt viktigt är arbetet med ungdomar i och utanför skolan. Hbt-arbetet handlar inte om att lära människor att tolerera det ”onormala”, utan om allas rätt att få vara sig själva. Ett steg i det arbetet är att de kommunala verksamheterna hbt-certifieras för att kunna erbjuda en likvärdig service. Staden ska vara en aktiv del i West Pride. Ett särskilt program för Göteborg som regnbågsstad ska tas fram.

På det nationella planet har vi nått ganska långt i arbetet för lika rättigheter, till exempel har vi en könsneutral äktenskapsbalk, en bra diskrimine-

ringslag och Pridedefestivalerna har blivit folkfester. Det finns emellertid mycket kvar att göra lokalt.

Konsument- och medborgarservice

Konsumentkontoret bedriver en viktig verksamhet för att upplysa konsumenterna om deras rättigheter och skyldigheter samt driva på så att handeln arbetar på ett sätt som tryggar konsumenterna. Ett annat uppdrag är att medverka till att hitta bra lösningar för energieffektivisering och att medverka till skuldsanering för skuldtungda göteborgare. En del i detta är också att arbeta förebyggande. Snabblån är fortfarande ett stort problem för hushåll med låga inkomster.

Nämnden för Konsument- och medborgarservice har även ett viktigt uppdrag i att hantera stadens kontaktcenter och service mot medborgarna. Med ett enda nummer kan man ringa och få svar på de flesta frågor eller slussas vidare för att få hjälp med det som lite mer komplicerat. Det är ett betydelsefullt steg på väg mot en 24-timmarsmyndighet samt en bättre samordnad utveckling av e-tjänster för stadens verksamheter. Göteborg.se måste fortsätta utvecklas för att möta göteborgarnas behov. Det ska vara enkelt att hitta information och göra ärenden även via en app.

Fler jobb och företagare

- Fler företagare och entreprenörer
- Nystartskvarter för nytänkande och tillväxt
- Unga ska ha jobb – inför ungdomsavtal

För att möta framtidens utmaningar måste Göteborg vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i. Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för stadens konkurrenskraft och framtidsvillkor. Jobb och egen lön ger varje människa självförtroende och gemenskap med andra. Med fler människor i arbete blir det dessutom mer resurser för skola och omsorg. Företagandet är grunden för vårt välstånd. För att få råd med en bättre välfärd måste också fler få jobb så att de kan bidra. Därför är bra villkor för företagandet en central del av vår jobbpolitik i Göteborg.

Flera oberoende undersökningar visar att staden har sämre näringslivsklimat jämfört med Stockholm och Malmö. Göteborgs stad måste ha en ledning som förstår företagares villkor. Därigenom kan vi också lättare utveckla samarbeten av olika slag mellan exempelvis Chalmers, olika delar av Göteborgs stad och näringslivet. I detta ligger ett fortsatt och utvecklat arbete med frizoner i utsatta stadsdelar där skattelättnader ska underlätta för nystartade företag att etablera sig. Tillväxt behövs i alla stadsdelar.

Kommunstyrelsen ska ta fram en näringslivspolicy som på fem års sikt ska placera Göteborgs stad bland topp tio i näringslivsranking. Vidare krävs mark att bygga på och god infrastruktur, som skapar förutsättningar för nya och växande företag och företagsområden. Policyn ska även inbegripa hur det regionala utvecklingsarbetet kan förbättras och hur samarbetet med grannregionerna kan stärkas. En annan del som ingår i detta är att utveckla och stärka företagslotsen som nu har etablerats.

Alla som kan arbeta och försörja sig själva måste ges förutsättningar att göra detta utifrån sin egen förmåga. Samtliga nämnder och bolag ska, så långt det är möjligt, bidra till att ungdomar får möjlighet till feriejobb.

Arbetskraften är idag mer lätttrölig än tidigare. Göteborgs stad måste underlätta för att nya företag etableras med en arbetskraft som kan bo lokalt och resa regionalt med väl fungerande kollektivtrafik. Göteborgs stad måste också underlätta etablerandet av nya företag. I detta ingår att

underlätta för kommunens egen personal att starta eget eller ombilda verksamhet för exempelvis hemtjänst eller förskolor, s k intraprenad.

En annan förutsättning för att tillväxt ska ske i Göteborgs näringsliv är att det finns tillgång till kompetent arbetskraft i regionen. Ett väl fungerande samarbete med högskole- och universitetsnivå är avgörande för att utveckla Göteborg till en kreativare stad och säkra en ökad tillväxt i Göteborgs framtida ekonomi. Inte minst ska vi dra fördel och utveckla den kunskap och det kunnande som finns i miljöteknik, informationsteknik och energieffektivisering samt den kreativa sektorn.

Göteborgs stad måste tidigt uppmuntra till entreprenöriellt lärande i förskolan och skolan. Utökat samarbete med FramtidsFrön, Snilleblixtar och Ung Företagsamhet är goda exempel för att tidigt stärka och väcka intresset för entreprenörskap.

För att skapa nya framgångsrika företag behövs en kombination av bra idéer, kapital och entreprenörer. Entreprenörskap är inte bara en medfödd talang utan kan till stor del utvecklas och tränas upp. Genom ett nystartskvarter kan vi skapa bättre förutsättningar för nytänkande och tillväxt. Ett första steg är att etablera ett Entreprenörernas hus. Viktigt är också att erbjuda utbildningar för att starta eget, såväl på gymnasienivå som inom vuxenutbildningen. Ett annat exempel kan vara andra upphandlingsrutiner som möjliggör även för småföretagare att lämna anbud till staden. Anställda i staden som vill pröva på att starta eget ska ges tjänstledigt.

För dem som behöver extra insatser att komma tillbaka i arbete behövs hjälp, utbildning och praktik. Vi vill även utreda möjligheterna att införa motprestation för arbetsföra personer som får försörjningsstöd för att bryta utanförskap och passivt bidragsberoende. Alla behövs och behöver känna sig behövda.

Unga ska ha jobb

För att sänka ungdomsarbetslösheten krävs en målmedveten satsning på flera områden som måste samverka, där exempelvis lärlingsanställningar är ett område, fler praktikplatser inom stadens egen verksamhet är ett annat. Stadens resurser ska i första hand verka för arbetsmarknadspolitiska åtgärder som får ut människor i arbete med sikte på långsiktiga jobb, där ungdomar är en prioriterad målgrupp.

Folkpartiet liberalerna vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden, inte minst för unga. Därför vill vi satsa på lärlingsjobb så att ungdomar som behöver lära sig ett yrke kan göra det på en arbetsplats. Ungdomar är en konjunkturkänslig grupp. De drabbas hårt vid konjunkturedgångar sam-

tidigt som de tidigt får del av återhämtningen på arbetsmarknaden. Även om ungdomars arbetslöshetsperioder ofta är korta är det för dem som inte gått ut gymnasiet svårt att lyckas etablera sig på arbetsmarknaden.

Vi vill inrätta särskilda ungdomsavtal i Göteborg, där staden erbjuder ungdomsjobb med lägre lön i kombination med utbildning och introduktion, likt de avtal som Metall och Kommunal har slutit. Det är bättre att en 19-åring har ett jobb och utbildning med något lägre lön än ingen lön alls.

Göteborg – en integrerad storstad

Vi vill att Göteborg ska vara en stad där vi tar till vara den potential, drivkraft och erfarenhet som människor har. Det är en tillgång i en allt mer globaliserad värld. Det är genom arbete, bra skolor, trygga bostadsområden och en oförsonlig kamp mot diskriminering som vi kan bygga en integrerad och delaktig stad. Då krävs en politik med fokus på arbete istället för bidrag och eget ansvar i stället för omhändertagande.

Det tar i genomsnitt mer än sju år för en person som har beviljats uppehållstillstånd att få arbete i Sverige. Det är förödande för individen och innebär betydande samhällsekonomiska förluster på alla nivåer. Vi vill ta fram en samlad offensiv strategi för att bryta med utanförskapet. Segregationen i Göteborg är för stor för att enskilda stadsdelsnämnder, råd eller bostadsbolag ska kunna hantera eller lösa frågan. Det är en fråga för hela Göteborg.

Kunskapsstaden

- Klassresan börjar i klassrummet
- Alla barn har rätt att växa – tidigt stöd och utmaningar
- Höjda lärarlöner

En stad med höga ambitioner måste ha ett utbildningsväsende i världsklass, från förskola vidare genom utbildningssystemet till högre utbildning och forskning. Kunskap och bildning ger människor makt att själva forma sina liv. Människor växer med kunskaper. Bildning ger människor makt och möjlighet att forma sina egna liv. Klassresan börjar i klassrummet. Kunskapsstaden Göteborg behöver en nystart.

Nystart för skolan i Göteborg

Kunskapsresultaten fortsätter att försämrats i Göteborg och likvärdigheten varierar både inom och mellan stadsdelar. Vi vill lyfta ansvaret för grundskolan från stadsdelarna och inrätta en central grundskolenämnd. Vid nämnden placeras också en enhet för utredning och specialpedagogik. Vi säkerställer därigenom att kompetens finns för att utreda och stötta elever med svåra inlärningsproblem.

Staden har som huvudman inom skolväsendet ansvar att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det ska ske på varje förskola- och skolenhet. Ett uppföljningssystem för Göteborgs stad, som även inkluderar fristående verksamhet, ska inrättas.

Skolans resurser ska öronmärkas genom en skolpeng som garanterar ett grundbelopp lika för alla elever och ett stödbelopp som varierar efter elevens behov. Alla elever har olika behov och olika förutsättningar, därför ska en modell med ett socioekonomiskt index komplettera skolpengen.

Skolan är just nu inne i en mycket reformintensiv period, med nya bl a kurs- och läroplaner, inklusive nya kunskapskrav, ny skollag och nytt betygssystem. Vi vill under året avsätta resurser för att det på alla skolor ska finnas tid för fortbildning och utveckling för lärarna.

Alla elever har rätt till lika behandling. Staden måste bli bättre på att erbjuda alla elever en oberoende kvalificerad studie- och yrkesvägledning. Därför genomför vi en satsning där vi säkerställer att elever oavsett huvudman får den vägledning och stöd som krävs.

Satsa på lärarna

Lärare är den enskilt viktigaste faktorn för att vända resultaten i den svenska skolan. Om vi ska kunna locka de allra bästa studenterna till lärarutbildningen och behålla engagerade lärare i yrket, måste lärarnas gedigna högskoleutbildning och deras avgörande roll för skolan avspeglas i lönekuvertet.

Vi vill att lärarlönerna höjs mer än det centrala avtalet mellan Sveriges kommuner och landsting (SKL) och lärarfacken. Därför stärker vi vår lärarlönesatsning med ytterligare 30 Mkr.

Det enda sättet för en lärare att gå vidare i karriären har varit att lämna undervisningen och bli skolledare. Vi vill att eleverna även framöver ska få möta dessa lärare i klassrummet och lärarna ska belönas på andra sätt. Staten har infört statsbidrag på 880 miljoner kronor per år för karriärtjänster för lärare. Karriärtjänsterna innebär att en skicklig lärare kan bli förstelärare och den som har forskarutbildning kan bli lektor. Dessa kan tack vare statsbidraget få 5 000 kronor respektive 10 000 kronor mer i lönekuvertet – varje månad. Vi vill utreda hur staden kan gå vidare och inrätta fler tjänster än vad staden får statsbidrag för.

En mycket stor majoritet av lärarna upplever att deras administrativa uppgifter har ökat. Under läsåret 2013/14 kommer förändringar att ske från statligt håll. Det räcker dock inte utan staden måste också se över vad som kan göras. Lärarnas tid med elever ska komma i första hand. Lärare ska vara lärare, inte byråkrater. En första åtgärd är att staden förenklar åtgärdsprogrammen, de individuella utvecklingsplanerna (IUP) och de skriftliga omdömena.

Våra elever förtjänar att möta kunniga lärare som tack vare sina ämneskunskaper kan inspirera och motivera eleverna. Kompetenskraven för lärare har skärpts och stadens lärare ska vara behöriga. Det finns omfattande statliga insatser för fortbildning av lärare som undervisar i något ämne som de inte är behöriga inom det s.k. Lärarlyftet. Lärare som saknar behörighet ska få möjlighet att fortbilda sig och den som deltar i Lärarlyftet ska delvis få studera på arbetstid.

Stärk rektor som pedagogisk ledare

Den allra viktigaste uppgiften för en rektor är att vara pedagogisk ledare. Det handlar om att stötta lärarna, t.ex. att ha tid för att besöka olika lärare i klassrummet och ge dem feedback på hur undervisningen kan utvecklas. Rektor ansvarar också för att följa upp skolans resultat och överlag utveckla kvaliteten. Många rektorer upplever att deras arbetsdagar i stor utsträckning fylls av andra typer av arbetsuppgifter, uppgifter som är

av mer administrativ art. Vi vill ge rektorer utrymme att vara pedagogiska ledare och ge dem möjligheten att delta i fortbildningssatsningen Rektorslyftet.

Mer undervisningstid för nyanlända elever

För elever som nyligen har kommit till Sverige behöver skolan fokusera på det svenska språket. Utan svensk-kunskaper är det svårt att klara andra skolämnen. Regeringen har beslutat om en försöksverksamhet med utökad undervisningstid i svenskämnet, från och med höstterminen 2013, och har också avsatt statsbidrag för detta. Det betyder att för en nyanländ elev i årskurs 6-9 kan det bli ytterligare tre timmar svenska i veckan under de första fyra terminerna. Vi vill att staden deltar i försöksverksamheten och anordnar mer svenskundervisning för de nyanlända eleverna.

Trygghet, närvaro och studiero

Det är alltid elever som har svårast i skolan som förlorar om det är stökigt under lektionerna. Skolan ska vara en trygg plats och ingen ska vara rädd för att gå till skolan. Att visa hänsyn och respekt för andra elever och lärare och att ta ansvar för sina studier är av avgörande betydelse för att kunna tillgodogöra sig skolundervisningen.

Mobbing, kränkningar och hot är helt oacceptabelt oavsett om det sker i skolan eller på nätet. Kontakten mellan skola och vårdnadshavare är centrala i arbetet mot att motverka mobbing. Skolorna ska ha evidensbaserade antimobbingplaner och det ska vara enkelt att anmäla om man har blivit utsatt för eller bevittnat mobbing. Som sista åtgärd ska mobbade elever, även mot föräldrarnas vilja, kunna flyttas från skolan.

En förutsättning för att ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. Närvaron ska öka. Skolk är en varningssignal och kräver tidiga insatser vilket i sin tur leder till bättre skolresultat. Samarbete krävs mellan föräldrar och skola. Föräldrar ska få information om barnens frånvaro via SMS och Internet.

Bättre förutsättningar för lärande

För att skolan ska kunna stötta de elever som under en kortare eller längre period behöver mer hjälp måste det finnas god tillgång till speciallärare. Tidiga insatser är viktigt och den elev som har riktigt svårt med skolarbetet ska snabbt kunna få stöd av en speciallärare.

För den elev som inte mår bra är det svårt att klara av skolarbetet och då måste det finnas hjälp att få av vuxna i skolan. Det kan till exempel

handla om den unga flickan som har så höga krav på sig själv att hon får ångest eller pojken som mobbas av klasskamraterna. Elevhälsan fyller en viktig funktion, med skolläkare, skolsköterska, kurator och psykolog. För många elever kan en vuxen att vända sig till göra stor skillnad. Inom elevhälsan i Göteborg finns det stora variationer som påverkar likvärdigheten och verksamheten. Det behövs en tydlig ledningsstruktur och kvalitetsmedvetenhet så att ny kunskap kan implementeras och resultat av insatser inom elevhälsan kan följas upp och jämföras.

Fler än 1 200 barn och unga är omhändertagna av samhället i Göteborg. En av de allra viktigaste åtgärderna rör de placerade barnens rätt till utbildning. Granskningar visar på stora brister. Det måste säkerställas att redan utsatta barn och ungdomar får den skolgång de har rätt till.

Förskola och pedagogisk omsorg

Förskolan ska inte vara skola - men den ska vara lärorik. Att tidigt delta i en pedagogisk verksamhet bidrar till att barnen utvecklas och lägger grunden för framtida skolgång. Folkpartiet liberalerna vill höja ambitionerna för lärandet i förskolan. Vi vill införa en modell med förskolepeng där resurserna öronmärks. Vi vill garantera alla barns rätt till omsorg inom fyra månader. För att öka föräldrarnas valfrihet ska etableringsrätt råda och på så sätt uppmuntra alternativ i såväl kommunal, fristående, kooperativ som enskild regi och flerfamiljssystem.

Läroplanen för förskolan har förtydligats och kompletterats med nya mål när det gäller språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik. Arbetet med matematik och språkutveckling är även fortsättningsvis prioriterade områden där arbetet i förskolan ska fördjupas. Därför vill vi genomföra en omfattande lässatsning i förskolan. Samverkan med biblioteken ska utvecklas och personal i förskolan ska erbjudas möjlighet till utbildning och inspiration kring läsning. Det är viktigt att de pedagogiska miljöerna utvecklas.

Göteborg behöver fortsätta bygga ut förskolan för att säkerställa alla barns rätt till förskoleplats. Föräldrar som tvingats vänta mer än fyra månader på ett erbjudande ska kompenseras ekonomiskt. Vi vill se att ett särskilt ”barntal” ska fastställas för varje nytt bostadsområde. Vilket innebär att för varje bostad som planeras ska det också finnas en viss andel förskoleplatser.

Under ett flertal år har barngrupperna ökat kraftigt och tusentals barn går i för stora barngrupper. Vi vill höja kvaliteten och minska barngruppernas storlek. Ett led i kvalitetsarbetet är att införa ett maxtak på barngrupperna under den kommande mandatperioden, som ligger i linje med

Skolverkets rekommendationer. Nuvarande gruppstorlekar gör att det i praktiken är omöjligt för pedagogerna att stimulera varje barn.

Förskolans öppettider behöver bli flexibla och anpassas till föräldrarnas önskemål. Barn till arbetsökande och föräldralediga ska erbjudas förskoleverksamhet minst 30 timmar per vecka. Alla föräldrar arbetar inte mellan nio och fem och de som arbetar i branscher med andra tider måste ha rätt till en god barnomsorg även på andra tider, det kan ske genom "Nattis" eller omsorg i hemmet.

Barn med svenska som andraspråk ska ges större möjlighet att lära sig svenska före skolstarten om de deltar i den pedagogiska förskolan.

Antalet förskolepedagoger ska öka och förskolans personal ska erbjudas kompetensutveckling och nya karriärvägar. En särskild satsning ska göras för att rekrytera fler män till att bli förskollärare på stadens förskolor.

Grundskolan

Alla elever som går ut grundskolan ska ha de kunskaper med sig som behövs för att klara fortsatta studier. Språket och läsandet är grunden för fortsatt bildning. Skolan ska ha höga och positiva förväntningar och tydliga kunskapskrav. Alla elever har rätt att möta nya utmaningar. Ingen elev ska lämna årskurs tre utan att kunna läsa, skriva och räkna och ha fått det stöd och den hjälp som krävs. Andelen elever med godkända betyg (E) ska öka, men även andelen D, C, B och högsta betyget A. Det är genom att mäta och utvärdera elevernas kunskaper som vi på ett tidigt stadium kan fånga upp de elever som behöver extra stöd för att nå kunskapsmålen.

På 1990-talet var svenska elever världsbäst på att läsa, men sedan dess har Sverige tappat – både i absoluta tal och relativt andra länder. Barnen lär sig läsa texterna, men läsförståelsen är sämre. För att öva upp läsförståelsen behöver barnen läsa mer och diskutera texter av olika slag med varandra och läraren. Vi vill genomföra en lässatsning på stadens skolor för de första årskurserna, för att eleverna varje vecka ska få tid för läsning och diskussion. Skolbiblioteken ska förstärkas och bemanningen ökas.

Genom utvärdering kan lärarna upptäcka de elever som inte hänger med i undervisningen och sätta in stöd och hjälp. Behövs det mer tid ska eleven få läxhjälp, kvällsundervisning, sommarundervisning eller rent av att kunna gå ett extra år i skolan.

För att tidigt väcka och stimulera intresset för matematik, teknik och de naturvetenskapliga ämnena vill vi förlägga lektioner för alla elever i

grundskolan på Universeum. Vi vill också inrätta spetsutbildningar, så som Nobelklasser med särskilda intagningsprov, på högstadiet i flera ämnen. Vi vill införa 1-till-1-system (one to one) i Göteborgs stad, som ett pedagogiskt hjälpmedel för alla elever.

Vi vill också utveckla och stärka fritidshemmen genom mer personal och mindre grupper. För de flesta föräldrar är fritidshemmen en förutsättning för att få vardagen att gå ihop.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolan är underfinansierad och Göteborgs stad har under flera år avsatt lägre resurser än andra kommuner och GR:s (Göteborgsregionen) prislista. Gymnasiepengen måste höjas och för att närma oss GR:s prislista förstärker vi åter utbildningsnämnden med 30 Mkr.

Stadens gymnasieskolor ska ha en tydlig profil och konkurrera med högsta kvalitet. Vi vill så långt det är möjligt erbjuda eleverna plats på sitt förstahandsval. Det kräver också att friheten att välja säkerställs. Vi vill också ge eleverna ökad möjlighet till en flexibel studietakt. En del elever kan gå fort fram, andra behöver mer hjälp och stöd.

Varje år hoppar ett stort antal ungdomar av gymnasiet redan första året. Vi vill att alla ungdomar ska fullfölja sin gymnasieutbildning och få en examen. En avslutad examen ökar valmöjligheterna i livet och bidrar till minskad ungdomsarbetslöshet. Andelen elever som hoppar av utbildningen ska minska.

De studieförberedande programmen ska vara inriktade mot högskolestudier och fokusera på ämnesfördjupning. Gymnasieskolan ska utmana och stimulera, därför vill vi öka antalet spetsutbildningsplatser. Teknikprogrammets elever ska efter tre år ha en god grund såväl för tekniska högskolestudier som för ett fjärde, frivilligt tekniskt år på gymnasiet. Ett sådant fjärde år ska leda till en gymnasieingenjörsexamen.

Vi vill höja ambitionsnivån på yrkesprogrammen så att eleven ska kunna gå direkt ut i arbetslivet med goda kunskaper och en yrkesexamen eller möjlighet att läsa in högskolebehörighet under tiden.

Om en elev inte är behörig till gymnasieskolans nationella program vill vi erbjuda eleven att gå ett preparandår.

Elever är olika och för en del elever som läser ett yrkesprogram på gymnasieskolan kan det passa bättre att få undervisningen i yrkesämnena på en arbetsplats istället för i skolan. Att vara lärling kan göra att eleven lyckas bättre med studierna, samtidigt som inträdet på arbetsmarknaden underlättas. Kommunen bör erbjuda lärlingsutbildning på fler program.

Yrkesintroduktionen behöver inte vara tre år och kan exempelvis innehålla utvalda delar av ett yrkesprogram, så att det blir en kortare utbildning som förbereder för tydliga arbetsuppgifter inom en viss bransch. Staden ska inleda diskussioner med tänkbara branscher för att se vilka områden det skulle kunna handla om och starta yrkesintroduktion inom dessa områden.

Våra skolors policy mot alkohol- och narkotikamissbruk bör även innefatta frivilliga elevavtal om att avstå från droger. Avtalen och testerna ska vara frivilliga och bygga på samförstånd mellan skolan, föräldrarna och eleverna. Kvalitetssäkring och/eller certifiering av skolornas arbete mot användning av droger ska initieras och genomföras på alla skolor. Stadens skolor och skolgårdar ska vara drogfria.

När elevkullarna minskar måste organisationen anpassas. Det förutsätter ett ökat samarbete mellan kommunens gymnasieskolor och fristående alternativ. Vi avsätter medel för att utbildningsförvaltningen långsiktigt ska kunna genomföra det omställningsarbete som krävs med bibehållen god kvalitet i undervisningen. Lokaler som inte används ska övertas av lokalbanken och hyran belastas kommuncentralt.

Vuxenutbildningen och högre utbildning

Vuxenutbildningen är viktig, både för samhället och för de enskilda individernas livslånga lärande. Att få fler chanser i livet är en central del i en liberal utbildningspolitik. För att stärka och förbättra vuxenutbildningen i Göteborg överförs vuxenutbildningsnämnden till den nya skolnämnden. Vi vill även utreda hur ett förslag till vuxenutbildningspeng kan genomföras

Vi vill att staden inom Göteborgsregionen verkar för samordning av fler vuxenutbildningar, där satsningen på Yrkesvux kan ses som ett gott exempel. Som ett komplement till vuxenutbildningen i kommunal regi finns folkbildningen som bildar människor genom framför allt studieförbunden. Aktiva verksamheter för människor med funktionshinder bör vara prioriterade inslag i studieförbundens utbud och angeläget att stimulera.

Språket är nyckeln till integration och en svenskutbildning av hög kvalitet är grunden för att invandrare snabbt ska kunna komma in i det svenska samhället. Därför behöver stadens SFI-utbildning förbättras och stärkas.

Göteborg måste stärkas som universitetsstad och vi vill utveckla staden till en aktiv samverkanspart för Universitetet och Chalmers. Vi vill bidra med det stöd som krävs för att staden ska vara ett ledande forsknings- och utbildningscentra med internationellt gott rykte.

Miljöstaden vid havet

- Inför lokalt klimatprotokoll
- Flexiblare och smartare framkomlighet
- Utöka stadens grönska – anlägg gröna tak

Göteborg ska vara en föregångsstad för hållbar tillväxt, rent vatten och en resurseffektiv urban miljö. Vi tror att förnyelsebara bränslekällor och ny teknik tillsammans med en omställning av vårt samhälle ger nya möjligheter för en hållbar tillväxt. Chalmers och universitetet är värdefulla samarbetsparter i detta arbete. En ökad produktion av biogas, mer vindkraft och andra typer av förnyelsebar energi är viktiga bidrag för att minska påverkan på klimatet och nå uppsatta koldioxidmål. Göteborgs stad behöver också fatta modiga politiska beslut för att ställa om till hållbara lösningar för transporter, bostäder och konsumtion av varor och tjänster. Vi vill underlätta för göteborgaren att göra förändringar i sin vardag för att leva mer hållbart. Vi tror att en modern hållbar stad lockar både fler personer och företag till Göteborg. Vi kommer verka för en hållbar tillväxt med hjälp av kunskap och affärsdrivna innovationer, inte genom begränsningar av individens frihet eller reducerat välförhållande.

Klimatet

Utsläppen av växthusgaser har ökat i Göteborg och var år 2010 de högsta per invånare sedan 1990. För att nå målet om en maximal temperaturökning på två grader vill vi att företag och organisationer gör frivilliga åtaganden med syfte att minska den totala klimatpåverkan i staden. Göteborgs stad ska ta på sig uppgiften att samordna ett arbete som syftar till att sänka energianvändningen genom kunskapsutbyte och utfästelser inom ramen för ett lokalt klimatprotokoll. Vi vill ha en stad som tar ett globalt ansvar. Stadsplaneringen i Göteborg ska präglas av nytänkande som gör det enkelt att klara vardagen utan att vara helt beroende av bilen. Storstaden Göteborg måste planeras så att gång-, cykel- och kollektivtrafiken blir mer attraktiv och det självklara valet vid resor i innerstaden.

Fastighetssektorn står tillsammans för 40 procent av Sveriges totala energiförbrukning. Det behövs en kraftig minskning av bebyggelsens energianvändning. Byggnader som utnyttjas eller ägs av kommunen ska ligga i framkant i arbetet med energieffektivisering. Miljonprogrammen måste rustas upp inte minst när det gäller den höga energiförbrukningen. Även

ur ett socialt perspektiv finns det ett stort behov av att modernisera dessa bostadsområden. Det ska också bli enklare för fastighetsägare och enskilda att producera och sälja egen el.

Vägtrafiken står för 80 procent av transportsystemets utsläpp av klimatpåverkande och hälsofarliga ämnen. För att stärka Göteborgs konkurrenskraft och den hållbara tillväxten krävs investeringar i infrastruktur även utöver det Västsvenska infrastrukturpaketet. Vi vill bygga ut fler starka kollektivtrafikstråk med täta avgångar och där bussar och spårvagnar snabbt tar sig fram. Det påbörjade elektrifieringen av busstrafiken måste intensifieras genom en satsning på laddstationer vid knutpunkter och ändhållplatser. Göteborg stad ska under året fördjupa och skynda på arbetet med att utveckla system för hållbara urbana transporter där det blir enkelt att byta mellan olika transportslag. Detta arbete är viktigt med tanke på externa köpcentra och hemleveranser av dagligvaror. Folkpartiet liberalerna vill skapa ett enkelt, samordnat och flexibelt biljettsystem för kollektivtrafik, bil- och cykelpooler och parkeringsavgifter, så det blir lätt att ta sig fram miljövänligare.

Havet och vattnet

Göteborg är en stad vid vatten. Det ska vi använda oss av. Sjöfarten är Göteborgs själ och godsfrakt på fartyg är ur ett klimatperspektiv oerhört effektivt. Vi vill utveckla Göteborgs hamn och stärka Vänersjöfarten och samtidigt stötta minskad användning av kemikalier i branschen och skynda på miljöanpassningen av hamnverksamheten. Båttrafiken är ett nödvändigt komplement i trafiken och gratis miljöanpassade skyttlar ska ta göteborgarna snabbt över älven. Dessa färjor ska vara så miljöeffektiva som möjligt och drivas med förnyelsebara bränslen. Vi vill att en utredning görs om att införa snabba färjor från Öckerö kommun och Torslanda till centrala Göteborg.

Havet är en viktig del av vår livsmiljö och vi måste ta hotet om stigande havsnivåer på allvar. Även om vi lyckas vända utvecklingen och minska de globala utsläppen av växthusgaser så kommer det bli både varmare och blötare i Göteborg. Staden måste göra nödvändiga klimatanpassningar för att klara av att möta extrema väder och höjda vattennivåer genom att säkra stabiliteten i vissa markområden.

Havsmiljön måste skyddas och kunskapen om tillståndet i havet och i kustregionerna ska öka, samtidigt som kusten och skärgården ska vara livskraftiga boendemiljöer. Göteborg stad behöver en handlingsplan för en förbättrad havs- och vattenmiljö och miljövänligare hamnar. Staden behöver också, i samverkan med andra myndigheter, utreda hur staden

ska säkra att vattenburen smitta och föroreningar inte förstör vårt dricksvatten vid en framtida klimatförändring.

Mängden gifter och tungmetaller i avloppsslammet måste minskas. Det kan ske genom att minska mängden dagvatten i avloppssystemet, exempelvis genom att anlägga dagvattendammar, gröna tak och grönytor längs vägar och spårvagnsspåren. Krafttag måste tas för att sanera de värsta markerna längs Göta älv som påverkar älvens vattenkvalitet. Älven är inte bara en dricksvattenstillgång utan även fritidsområde. Folkpartiet liberalerna vill skapa möjligheter för göteborgarna att röra sig och cykla längs älven från Göteborg hela vägen upp till Bohus.

Den friska luften

Göteborg ska vara en bra och hälsosam stad att leva i och luften måste vara av god kvalitet. En bra luftkvalitet minskar risken för att drabbas av hjärtkärlsjukdomar och bidrar till en bättre hälsa för alla göteborgare. Användningen av miljöfordon ska även fortsättningsvis uppmuntras med exempelvis miljöbilspareringar och parkeringar som förses med laddningsstolpar för elfordon. Hamnen ska fortsatt ligga i framkant för att minska utsläppen från sjöfarten, bland annat genom att erbjuda landanslutning med el och värme för alla fartyg som ligger vid kaj.

Cyklar tar mindre plats än bilar, låter mindre, orsakar inte utsläpp och orsakar färre allvarliga olyckor. Även om Göteborg är en blåsig, backig stad med många backar, kunde fler kortare resor ske med cykel istället för bil. Göteborgs stad behöver därför förenkla för cyklisterna och öka framkomligheten och säkerheten. Det behövs fler och bättre sammanhängande cykelbanor som underhålls året om och prioriteras vid snöröjning samt fler tydligt avgränsade markerade cykelfiler i centrum med så kallade cykelboxar, dvs. indragen stopplinje för motorfordon. Cykelpooler, så som Styr-och-ställ, som även har el-cyklar, ska inte bara finnas i centrala Göteborg. Säkerheten för cyklister bör höjas. Vi vill se fler investeringar i cykelparkeringar, t ex flexparkeringar där cyklar parkerar om dagen och bilar tillåts under natten, pumpstationer, cykelgarage och moderna tekniska lösningar. Allt för att främja mer och säker cyklism.

Långsiktigt hållbar storstad

Urbanisering och förtätad stad är bra för miljön. I städer sparar vi energi och utnyttjar kollektivtrafiken effektivare. Göteborg är en gles stad som behöver förtätas. Med en stadsplanering med förtätning i fokus kan visionen om en hållbar storstad som lever upp till miljömålen förverkligas. En god livsmiljö är viktig för att en stad ska vara attraktiv både för sina nuvarande och framtida göteborgare. Det behövs ett helhetsgrepp kring

stadsplaneringen. Allt från energianvändning till avfallsfrågor, kollektivtrafik och boendemiljö.

En tätbebyggd stad behöver inte innebära att grönskan försvinner eller att grönytorna blir färre. Vi vill utöka stadens grönska genom att föregå med gott exempel och anlägga gröna tak på byggnader som ägs av staden.

Det är viktigt att bevara mindre ytor av grönt mellan husen och att vi värnar den biologiska mångfalden och våra större grönområden, t ex Slottsskogen, Änggården och Vättlefjäll. Naturupplevelser, fritid och rekreation är ett måste för människan och sammanhängande grönytor livsnödvändigt för djur- och växtarter.

Göteborgs stad behöver utreda möjligheten att underlätta hushållens sortering av hushållsavfall och farligt avfall ytterligare. Det är människor som av egen kraft skapar förändring och vi tror att alla göteborgare vill bidra till en bra miljö. Vi ska bli bäst i landet på att sortera vårt avfall och öka återanvändningen. Systemet för Göteborgs avfallssortering måste reformeras. Fler lättillgängliga miljöstationer för farligt avfall bör etableras och konstruktionen av taxorna för avfallshantering ska ha en klar koppling till kundernas miljöarbete. Kretsloppsparken vid Alelyckan har fått stor uppmärksamhet och är viktig för en ökad återanvändning av produkter. Vi behöver fler kretsloppsparkar i Göteborg med början i de södra delarna av kommunen.

En växande storstad

- Sätt fart på byggandet
- Utveckla Göteborgs infrastruktur
- Skapa en tryggare, snyggare och säkrare stad

Göteborg ska vara en stad som sjuder av liv, där stadsplaneringen utgår från individens behov och trivsel. Vi ska bygga en stad där alla kan bo och där det finns en puls och trygghet som lockar oss att vara ute i stadsrummet - inte bara i centrum. Stadsplaneringen ska präglas av djärvhet, kreativitet och effektivitet. Spännande arkitektur och attraktiva mötesplatser utomhus uppmuntras. Göteborg behöver en arkitekturvision. Vi vill se Göteborg byggas så att både gammalt och nytt förenas i ständig förändring. I detta arbete har stadsarkitekten som tillkom på vårt initiativ en viktig roll.

En storstad kräver en levande bebyggelse där stadens mångfacetterade värden tas tillvara. Göteborg ska vara en stad där högt och lågt, handel och kultur, offentligt och privat blandas. När nya stadsdelar planeras bör det i bostadsbebyggelsen finnas plats för nya kulturbyggnader, idrottsanläggningar, arbetsplatser, grönområden, skolor och kommersiella verksamheter för att skapa en levande, attraktiv och trygg stad. När vi bygger storstaden får vi inte vara rädda för att bygga högt och när vi förtätar vill vi ha en grön stad. De lokala torgens attraktionskraft kan förstärkas genom att det byggs bostäder i anslutning till torget.

Vi ser positivt på de infrastruktursatsningar som kommer Göteborg till gagn i samband med det Västsvenska paketet. För Folkpartiet är det Västsvenska paketet bara början. Vi behöver fler infrastruktursatsningar om vi som stad ska kunna konkurrera med andra regioner i landet och med omvärlden. Det handlar om mer tåg, tunnlar under älven, mer spår-vagn och annan kollektivtrafik. Det behövs en hel omläggning för att möta framtiden om vi vill se en ökad tillväxt, fler bostäder, bättre miljö och nya jobb i Göteborg. Vi ser fram emot att den nya Göta Älvbron byggs. Den blir ett nytt landmärke som binder ihop staden.

Göteborg står inför stora utmaningar beträffande nya infrastrukturlösningar inom alla trafikslag. Staden ska arbeta för att förbättra för både kollektiv- och biltrafik, samtidigt som vi bygger ut för cykel- och gångtrafik till säkra och trygga transportleder. Vi vill sätta fokus på de möjlighe-

ter som skilda körbanor kan ge för att få en bättre, smidigare och snabbare trafik samtidigt som man skapar en attraktiv stadsmiljö.

Fler bostäder och mer stad

I Göteborg råder bostadsbrist - det måste byggas betydligt fler bostäder. Det måste bli lättare att få bygga och insatser måste göras för att öka byggtakten. Omfattande byråkrati och fyrkantighet hör inte hemma i vårt Göteborg. Den offentliga verksamheten ska fokusera på god service till göteborgarna, såväl för enskilda personer som företag.

Under år 2014 ska det planeras för minst 4 500 bostäder i antagna detaljplaner. Vi vill se mer flexibla detaljplaner i staden. Planer med ett högt antal bostäder samt planer som är intressanta för exploatörer, vägt mot snabbheten i genomförandet, ska prioriteras. Det är också viktigt att små aktörer kommer fram i staden för att skapa en mer diversifierad marknad. Vi vill ha en bostadsmarknad som styrs av de boendes önskemål. Genom ökad valfrihet, konkurrens och mångfald på marknaden kan vi också minska bostadsbristen. Fler tomter behövs dessutom till tomtkön. Tomträttsägare ska ha möjlighet att köpa tomten till lägre pris än marknadsvärdet.

Vi vill undersöka möjligheten till ett mer effektivt planarbete där byggherren som själv vill utföra och betala för detaljplan tillåts göra det under ledning av stadsbyggnadskontoret. För att få till en snabbare stadsbyggnadsprocess krävs en större kostym och vi vill därför öka resurserna till trafik-, fastighets- och byggnadsnämnderna. För detta avsätter vi ytterligare 20 Mkr utöver majoritetens satsningar. Göteborgs stad måste tillsammans med exploatörerna arbeta för att minska antalet överklagade planer, bland annat genom tidigare och bättre medborgardialoger.

Vi ställer höga krav på att samordningen av byggnadsnämndens planer, fastighetsnämndens markanvisningar och bostadsförsörjningsansvar, trafiknämndens stödjande trafiklösningar och regionens kollektivtrafik fungerar. Stadens markfördelning måste ske enligt samma principer oavsett om det sker via fastighetsnämnden eller stadens bolag. Vi vill också öka antalet markanvisningstävlingar för att öka konkurrensen. Det är viktigt att transparensen och uppföljning vid marktilldelning i staden ökar, därför prioriterar vi en sådan utveckling.

Det bör finnas olika upplåtelseformer och prisnivåer i varje stadsdel. Staden måste exempelvis underlätta för göteborgare som vill bygga egna hus. Vi vill också omvandla fler hyresrätter till bostadsrätter i områden där hyresrätter är dominerande, och bygga flerfamiljshus där villor är dominerande i stadsbilden.

Göteborgs stad behöver en strategi för fler billiga bostäder. Det behöver inte alltid vara samma standard i alla lägenheter. Därför vill vi testa regelverkens gränser och inte ställa högre lokala krav när det inte fordras. Försök och forskning kring mindre och billigare lägenheter följs med intresse. Billiga centrala bostäder, såsom landshövdingehuset i Gårda, bör om möjligt bevaras.

Det behövs betydligt fler studentbostäder och fler aktörer på studentbostadsmarknaden. Samtalet om studenternas behov av bostäder måste vara ständigt pågående mellan kommunen, studentkårer, bygg- och fastighetsbolag. För de äldre göteborgarna vill vi ta fram fler alternativa boenden, bland annat trygghetsboenden. En arkitekttävling för äldres framtida boende skulle kunna inspirera till nya idéer och väcka ett intresse för funktionella men samtidigt hemtrevliga bostäder. Göteborgs stad måste också säkra tillgången till de sociala bostadskontrakten.

Att förena gammalt och nytt kan och ska göras på många sätt. Vi vill pröva vissa nydaningar av äldre företeelser i staden. Kanske kan en oanvänd bro likt High Line Park i New York utvecklas till ett grönt promenadstråk och park.

...med god infrastruktur

I Göteborg är nästan all trafik i samma plan vilket innebär större risk för olyckor samt gör trafiken mer långsam och känslig för avbrott. Det gäller främst i kollektivtrafiken som vi vill att fler ska välja. Därför är det viktigt att vi i staden får till skilda körbanor.

Förtätning är en förutsättning för att ge göteborgaren en mer miljövänlig vardag genom att fler kan gå, cykla eller använda kollektivtrafiken. Bilen har många fördelar som transportmedel och har en viktig funktion i olika skeden i livet. Staden ska uppmåna till en fortsatt utveckling av miljöbilar. Också infrastrukturen för elbilar ska byggas ut. När parkeringsplatser tas bort ska dessa ersättas av nya i säkra parkeringshus eller garage. Vi vill se smarta, trygga parkeringslösningar i staden som är yteffektiva och utformade på ett snyggt sätt.

Folkpartiet liberalerna vill flytta trängselskattestationerna i Backa och när det är möjligt avveckla stationen på Älvsborgsbron. Det är nödvändigt för att skapa acceptans för systemet som helhet och den finansiering den bidrar med till Västsvenska infrastrukturpaketet.

Göteborgs höga parkeringsavgifter behöver justeras. Parkeringspolicyn måste ses över då den slår hårt mot såväl boende som handeln i centrala Göteborg.

De nya stadsutvecklingsområdena bör utformas på ett transporteffektivt sätt, vilket innebär att kollektivtrafiken prioriteras framför biltrafiken, vid planeringen av bostäder och verksamhetsområden. Det är viktigt att det när nya områden byggs ska finnas en utbyggd kollektivtrafik när första hyresgästen flyttar in.

För att cykeln ska vara attraktiv som transportfordon från ytterområden i staden behövs cykelbanor där högre hastigheter kan uppnås. I de områden där det är möjligt kan det vara bra att förbereda för stomcykelbanor eller supercykelvägar som tillgodoser detta behov. Det är viktigt att separera fotgängare och cyklister i trafiken där det är möjligt.

Antalet pendelparkeringar behöver byggas ut i närheten av knutpunkter och utmed vissa kollektivtrafikstråk.

Generellt måste beslut som fattas i trafikplaneringen följas upp och utvärderas, så att konsekvenserna av varje beslut framgår, innan ytterligare långtgående beslut fattas.

Underhållet i stadens gatu- och vägnät är eftersatt och kännetecknas i dagsläget mest av akututryckningar. Underhållsskulden ökar kraftigt. Staden behöver åtgärda de uppdämda underhållsbehoven i det kommunala gatunätet. Långsiktigt måste underhållsinsatserna av vägar, cykelbanor, broar, kajer och belysning motsvara slitaget.

För att öka Göteborgs attraktionskraft som studentstad vill vi införa en studentrabatt i kollektivtrafiken.

Tryggt, snyggt och säkert

För att stadsrummet ska upplevas som tryggt och snyggt måste belysningen förbättras och otryggt mörker byggas bort. Därför vill vi att Göteborgs stad kontinuerligt, tillsammans med polisen och andra berörda parter, inventerar otrygga platser för att förebygga brott och otrygghet. Det kan handla om gångtunnlar, ödsliga gatumiljöer och tidigare brottsplatser. Vi anser det mycket angeläget att när vi antingen bygger eller bygger om gångtunnlar tänker på trygghet, placering, färgsättning och belysning. På vissa platser kan det också vara berättigat med kameraövervakning. Många känner sig otrygga att gå hem ensamma när det är mörkt. Ett sätt att öka tryggheten kan vara att inrätta ett trygghetsnummer dit man kan ringa för att få någon att prata med om man är ute ensam och känner sig rädd.

Göteborg behöver ett förortslyft - en omfattande upprustning och skapande av en attraktiv boendemiljö även i våra förorter. Miljonprogramsområdena bör utvecklas till goda hållbara miljöer och ett fortsatt prisvärt

boende. Det behövs fler kontor och lokala affärsverksamheter på plats. Vi vill använda miljötillsynen för att få bort de värsta boendemiljöerna och se till att tvångsförvaltningen av hyreshus som missköts fungerar effektivt.

Norra Europas kulturhuvudstad

- Gratis kulturskola 6-16 år
- Kulturfestival för alla äldre
- Förbered Stora hamnkanalen för Göteborg

Kultur är både ett uttryckssätt och ett kitt som berikar, utmanar och förenar. Kulturen är en viktig faktor som bidrar till en stads och en regions tillväxt, men minst lika viktigt är att kulturen har ett värde i sig för den enskilda människan.

Kulturens uppgift att locka och utmana till upplevelser som berikar den enskilde göteborgaren och besökaren på alla plan är vår utgångspunkt för målsättningen om Göteborg som norra Europas kulturhuvudstad.

Kultur, turism och evenemang

Vår kulturpolitiska vision tar sin utgångspunkt i tre nyckelord – kunskap, bildning och nyfikenhet, eller uttryckt i andra termer – dåtid, samtid och framtid. I skapandet av den öppna – liberala – staden där kultur är både ett uttryckssätt och ett kitt, måste det finnas en samverkan mellan de fasta och det fria kulturlivet. I marknadsföringen av staden måste kulturen lyftas – den extravaganta kulturstaden där många kulturella yttringar kommer till stånd, där det finns en scen för många olika föreställningar och en publik för nästan varje grupp.

Bredd och spets, kombinationen mellan det tilltalande och det provocerande ska ge alla möjlighet att få känna sig berörd. Att besöka Göteborg för att fylla på sin reservoar av kulturella upplevelser ska bli en självklarhet. Göteborg ska stå för ett kreativt klimat. Det är vad den kulturpolitiska visionen har att utgå från. För att stärka stadens roll som besöks-, evenemangsort och handelspartner vill vi införa euro som parallell valuta. En viktig del i detta är att lyfta Göteborg som kulturstad inför stadens 400-årsjubileum år 2021. Ett exempel är en modern tillbyggnad till konstmuseet.

Vårt gemensamma minne - dåtiden

Göteborg har alltsedan staden grundades samlat kunskap inom många olika områden – framför allt tekniskt och kulturellt, vilket avspeglar sig i de sysselsättningar som har satt sin prägel på staden. Till dessa hör bl a handeln, varven och bilindustrin, men också öppenheten för andra kul-

turer som har kommit till uttryck på många olika sätt. Hamnens roll som port till Skandinavien, ianspråktagandet av utländsk arbetskraft när kanalerna byggdes och staden grundades och liberala Handels- och Sjöfartstidningens ställningstaganden mot nazismen under andra världskriget är några exempel. Stadens historia har format, och fortsätter forma, oss i alla hänseenden och de kulturella yttringarna gör ständiga avtryck på staden.

Det är av stor vikt att vårt gemensamma minne och de skeenden som formade dåtiden finns kvar. Inte bara för bevarande utan också för forskning för att öka förståelsen om den tidens strömningar. Museerna är den viktigaste länken i detta. Museernas samlingar måste vårdas exempelvis genom bättre magasinlösningar. På sikt ska alla samlingar digitaliseras för att göra dem tillgängliga för såväl en intresserad publik som för forskningen.

Museerna är viktiga för att med utgångspunkt från historien förklara samtiden och för att se sammanhang. Röhsska museet och Stadsmuseet är exempel på två museer som kan tjäna som föredöme. Av det skälet inför vi fri entré på de museer som drivs i stadens regi.

Vi räknar också med synergieffekter i form av ökat kulturintresse genom en samverkan mellan biblioteken och museerna. För att lättare få detta till stånd ska ansvaret för stadsdelsbiblioteken överföras till kulturnämnden. Vi vill också att fler personer ska ha möjlighet att ta det av det varierande utbud som våra bibliotek erbjuder. Därför vill vi se fler utreda bibliotek på centrala knutpunkter t ex Nils Ericssonterminalen. Då 300 m² vid Brunnsparken visat sig framgångsrikt vill vi behålla verksamheten där även efter att det ombyggda stadsbiblioteket tagits i bruk.

Det fria kulturlivet – samtiden

Om basen i stadens kulturliv är museerna och biblioteken, så är det fria kulturlivet garanten för den djärva och experimentella konsten. De fria uttryckssätten är också en garant för det öppna och toleranta samhället. Stödet till de fria grupperna kan te sig olika. För en del grupper handlar det om ekonomiskt stöd, och för andra grupper kan det vara möjliggörande av framförande. Att utveckla Stora Teatern så att de fria grupperna där har möjlighet att samverka genom gemensamma utrymmen och funktioner kan vara ett sådant sätt.

Att bejaka samtiden handlar också om att lyfta upp det som är positivt i Göteborgs stad. Trots ett stort kulturellt arv som kommer till uttryck på många olika sätt – genom donationer, fonder och stora samlingar av olika slag – uppmärksammas inte kulturen på det sätt den förtjänar. Göte-

borgs stads kulturpris ska inrättas som ett sätt att ge särskild uppmärksamhet åt kulturlivet i Göteborg, med syfte att såväl uppmuntra nya kulturella entreprenörer som locka besökare till vår vackra och kulturellt rika stad. Vi ser också positivt på den planering som pågår av en tredje scen vid Göteborgs Stadsteater, ett viktigt steg för att befästa teaterns ställning som en av de ledande dramatiska teatrarna i Sverige.

Morgondagens kultur - framtiden

Lusten till kultur grundläggs tidigt. Därför är det av stor betydelse att alla barn får tillgång till goda kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande. Möte med professionella kulturutövare är till glädje och inspirerar den egna kreativiteten. Att i tidig ålder få tillfälle att utöva och upptäcka kultur lägger grunden till fortsatt nyfikenhet för kulturella upplevelser. Här har de väl fungerande nätverken Kultur i förskolan (KULF) och Kultur i skolan (KULIS) stor betydelse. För att få ett samlat grepp, uppnå synergieffekter och utveckla samarbetet med stadens kulturinstitutioner i övrigt överförs ansvaret för kulturskolan, dess uppgifter, verksamhet, ansvar samt instrumentförråd och skolbion, till kulturnämnden.

Vi förstärker kulturnämndens ramar så att alla elever som vill ska kunna delta i den kommunala kulturskolan, som ska vara avgiftsfri.

För att utveckla stadens koppling till det marina och maritima arvet vill vi tillsammans med stiftelsen Maritima museet utreda möjligheterna att utveckla museet tillsammans med Sjöfartsmuseet. Vi vill också i samverkan med Västra Götalandsregionen utveckla förutsättningarna för att skapa ett industri- och varvsmuseum som speglar stadens industri- och skeppsbyggnadsepok.

Staden behöver förbereda för ostindiefararens framtid. En tanke är att så småningom förlägga ostindiefararen Götheborg till Stora hamnkanalen i anslutning till Stadsmuseet och utveckla det i stil med Vasamuseet i Stockholm. Där kan en miljö skapas som visar bland annat dåtidens byggnadsteknik och levnadsförhållanden ombord. Detta kan gärna göras som en koppling till varvsmuseet, Stadsmuseet och till Röhsska när det gäller det hantverk som krävdes för att tillverka segel, tåg, rep och annat.

En socialliberal stad med omtanke

- Tidiga och förebyggande insatser för unga
- Ta fram tillgänglighetsguide
- Stärk kvinnojourerna

Omsorgen ska utgå från den enskilda människan och dennes behov och egen förmåga. I en socialliberal stad garanteras var och en valfrihet, värdighet och vetskap om att när behovet finns, så finns också stödet på det sätt som man själv önskar. Grunden för vår politik är att aldrig glömma de mesta utsatta och att se till vars och ens förmåga att kunna växa som människa och kunna bidra till det gemensamma. Ett förebyggande folkhälsoarbete med motivet att minska långtidssjukskrivningarna är en prioriterad fråga.

Hemlöshet och psykiaritteam

Trygghetssystemen ska vara uppbyggda så att den som är sjuk eller arbetslös ska ha en bra trygghet men samtidigt stöd och hjälp att komma tillbaka. Men även i ett utbyggt välfärdssamhälle finns det människor som faller utanför. Folkpartiet liberalerna för de människors talan vars röst annars inte hörs – de som ofta har allra minst frihet i samhället. Hemlösa som lever i Göteborg har ofta svikits av psykiatrin. Vi vill ta fram en ny hemlöshetsplan med en garanti om tak över huvudet för de individer som är svårast att nå, möjligheter till daglig verksamhet, vård- och omsorgsinsatser för hemlösa med psykisk sjukdom och/eller drogberoende samt boende för hemlösa barnfamiljer. I arbetet med hemlösa vill vi fortsätta utveckla de mobila psykiatriska team som etablerats.

Frivilliga insatser

Vi vill underlätta frivilliga insatser, såväl från ideella organisationer som från enskild volontärverksamhet, för att kunna genomföra riktade insatser. Det kan bli a handla om läxhjälp, stödpersoner eller en trygghetstelefon på kvällar och nätter. Allt för att öka ensamma och utsatta människors livskvalitet.

Stärk kvinnojourerna

Stöd och hjälp för våldsutsatta kvinnor måste säkerställas genom kommunala och ideella stödinsatser, tillgång till drogfria boenden samt ta fram metoder för att bryta förekomsten av trafficking. Ett exempel på

detta är att fram modeller för att i socialtjänsten kunna göra "haveriutredningar" när en kvinna misshandlats till döds. Vi vill utreda behovet av platser hos kvinnojourerna i syfte att stärka dem. Våldsutsatta kvinnor och barn ska inte behöva återvända till sin våldförande partner. Ett led i detta är att finna former för att möjliggöra utslussningslägenheter. Staden måste också bli bättre på att uppmärksamma stödet för brottsoffret när någon utsatts för ett brott.

Trygghet för utsatta barn och unga

För barn är föräldrarna de mest betydelsefulla människorna i deras liv. När vårdnadshavarna inte räcker till och inte förmår att ta ansvar för sitt barn måste samhället gripa in och säkerställa att barnet får den trygghet och omsorg som varje barn behöver. När ett barn omhändertas tar samhället över föräldraansvaret för barnet. Erfarenheten visar att samhället inte lyckas tillräckligt väl med den uppgiften. Många av de placerade barnen får inte det stöd de behöver. Vi vill säkerställa att alla placerade barn och unga i Göteborg har en "egen" socialsekreterare. Staden behöver också kommungemensamma riktlinjer för att stärka barnens rättigheter och likvärdigheten över stadsdelsgränserna. Vi vill även utveckla arbetsmodellen Skolsatsning inom familjehemsvården (Skolfam) inom alla stadsdelar.

Vi ser med oro att erfarna och duktiga socialsekreterare lämnar det tunga arbetet som socialsekreterare för barn och unga för andra tjänster som ger mer lön och status. Att trygga barns levnadsförhållanden är socialtjänstens huvuduppgift och den viktigaste uppgiften som finns. Därför vill vi lyfta de socialsekreterare som arbetar med utsatta barn genom att ge dem högre lön och ökad status i kommunens kategorisering av yrkesgrupper.

Motverka suicid

Vi har en vision om att ingen ska behöva ta sitt liv. Forskning visar att självmord (suicid) går att förebygga, bland annat genom ökad kunskap och genom att bryta tabun kring psykisk ohälsa. Genom vårt initiativ har nu beslut fattats som innebär att en strategisk plan för att förebygga suicid ska tas fram.

Trygghetsfrämjande och brottsförebyggande

Staden har för närvarande flera organisationer vars huvudsakliga uppgift är att verka trygghetsfrämjande och brottsförebyggande. Vi vill samla arbetet direkt under kommunledningen och ta fram en brottsförebyggande strategi.

Många unga känner idag stor osäkerhet och är utsatta för ett hårt tryck av olika slag, alltifrån ”bötning”, mobbing och droger. Genom att ingripa också mot till synes bagatellartade brott kan polis och sociala myndigheter minska kriminaliteten. Tidiga och förebyggande insatser för unga i riskzonen är en investering i en bättre framtid. För att underlätta detta vill vi ta fram en Göteborgsmodell för omhändertagande av unga i syfte att etablera en beräkningsmodell där tidiga insatser ses som en samhälls-ekonomisk investering.

Frihet under ansvar

Folkpartiet liberalerna vill att alkoholtillstånden kan gälla fram till 05.00. Samtidigt ska staden ställa höga krav på krogarna för ett tryggt nattliv i Göteborg. På krogen är det legalt att dricka alkohol. Tidigt stängda krogar leder till att festandet flyttar till svartklubbar. Med fler vakter och bättre kontroll av tillstånden får vi också en stad med ett levande och tryggare krogliv. I detta ligger också mer utbildning mot överservering, arbete mot svarttaxi och mer kollektivtrafik, nolltolerans mot supande i kollektivtrafiken och på offentlig plats. Arbete mot langning ska intensifieras oavsett var det sker.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Det är en grundläggande rättighet även för människor med olika former av funktionsnedsättning, att så långt det är möjligt att få leva sitt liv på samma villkor som andra. Vi menar att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Den tillgänglighetsinventering som nu genomförs måste följas upp under de kommande åren.

Rätten till en personlig assistent har inneburit en revolution av frihet och ökad livskvalitet. Vi vill verka för att staten ska ha hela kostnadsansvaret. Socialtjänsten måste i sin tur bidra med stödinsatser för att upprätthålla vars och ens rätt till ett drägligt och rikt liv samt ge den enskilde kännedom för att själv kunna välja assistansutförare. Personer med funktionsnedsättning ska få allt stöd de behöver för att kunna arbeta på den vanliga arbetsmarknaden. Men för den som inte har förmåga att arbeta måste det finnas meningsfull daglig sysselsättning.

Det är hög tid att vi vidgar synen på funktionsnedsättning och börjar se varje människas unika värde och kompetens. Självförverkligande ska inte vara ett privilegium för ett fåtal. Kommunen har ett extra ansvar att erbjuda personer som inte klarar sig på den reguljära arbetsmarknaden, både praktik och en meningsfull sysselsättning.

Vi vill ta fram en tillgänglighetsguide som dels underlättar för den enskilde att veta var och hur man kan ta sig fram, dels som ett verktyg för att se var vi behöver bygga om och sätta in åtgärder för ökad tillgänglighet för alla. Det är en offensiv för tillgänglighet och valfrihet för alla i Göteborg – där målet är att staden ska bli den mest tillgängliga i landet.

Personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till ett varierat boende, den som är i behov av bostadsanpassning måste få detta inom tre månader.

Vi vill att upphandlad färdtjänst, så även taxibilar, ska vara anpassade för personer med funktionsnedsättning. Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla göteborgare.

En stad att åldras i

- Lägg inte ner fler äldreboenden
- Inför äldreomsorgsinspektörer och äldrenämnd
- Bygg fler trygghetsboenden

Omsorgen av äldre ska utgå från den enskilda människan och dennes behov och egen förmåga. I en socialliberal stad garanteras var och en valfrihet, värdighet och vetskap om att när behovet finns, så finns också stödet på det sätt som man själv önskar.

Kvalitén måste vara i fokus

Staden är ytterst ansvarig för att säkerställa en god omsorg och det ansvaret ska staden ta. För att kunna fastställa en god äldreomsorg bör ett antal mätbara kriterier utarbetas som gör det möjligt att säkerställa att kraven uppnås. Kvalitetskraven blir därmed styrande för verksamheten och en garanti för likvärdighet inom staden. För att stärka den enskildes makt över sin vardag vill vi införa en omsorgsgaranti med mätbara kvalitetskrav. Om garantin inte uppfylls ska den äldre erhålla ersättning som kompensation.

Kvalitén inom hemtjänsten brister när personalen inte hinner med sitt arbete och det behövs bättre kontinuitet i hemtjänsten. För många äldre blir det ett onödigt orosmoment att så många olika individer kommer från hemtjänsten. Ett begränsat antal måste vara målet och därför vill vi inrätta ett tak.

Lyft äldreomsorgen

Stadens äldreomsorg behöver ett nytt helhetsgrepp. Därför vill vi utreda möjligheten att införa en äldrenämnd med ansvar för kommunövergripande äldreomsorgsfrågor, en äldreombudsman och äldreomsorgsinspektörer. Nämnden ska samordna och utveckla omsorgen om de äldre i Göteborg och uppnå en bättre samverkan med Västra Götalandsregionen.

Vi vill att den äldre och anhöriga ska kunna vända sig till en äldreombudsman, för att få råd, stöd och vägledning gällande stadens äldreomsorg. Äldreomsorgsinspektörerna ska granska äldreomsorgens verksamhet utifrån den äldres perspektiv i förhållande till politiskt uppsatta mål och kvalitetskriterier. Det gäller såväl särskilda boendeformer som hem-

tjänst och övriga verksamheter inom äldreomsorgen. I granskningen ingår även att se över biståndshandläggningen för att säkerställa likvärdiga bedömningar över hela staden.

Frihet att välja utförare och boende

Alla människor är olika – också när vi blir äldre. Äldre måste få mer inflytande över sin vardag. Den äldre ska själv kunna bestämma när, hur och av vem hjälp och stöd ges. Vi vill sätta den enskildes behov, önskemål och egna förmåga i centrum.

Vi vill öka äldre personers frihet genom att tillämpa lagen om valfrihetssystem (LOV) i stadens äldreomsorg så att den äldre kan välja utförare av hemtjänst, äldre-service och äldreboende. Lika villkor ska gälla för alla utförare, oavsett huvudman. Även insatser utöver de grundläggande behoven ska erbjudas. Valfrihet i äldreomsorgen ger nya möjligheter för den äldre att till exempel få hemtjänst på det egna språket eller att starta äldreboenden inriktade på särskilda grupper.

Antalet platser och äldreboenden i Göteborg har minskat kraftigt de senaste åren. Det finns i dag inte tillräckligt med platser för att möta de äldres behov – vi vill därför se ett nedläggningsstopp. Vi vet också att antalet äldre med demenssjukdomar och andra stora vård- och omsorgsbehov ökar framöver. Staden behöver på sikt för att säkerställa äldres val av bostäder och omsorg inrätta fler moderna vård- och omsorgsboenden. Stadens nuvarande boenden för äldre har många gånger ett eftersatt underhåll och det är därför viktigt att dessa rustas upp för framtiden.

En utbyggd växelvård är ett måste för en fungerande omsorg och därför ska staden säkerställa att det finns tillräckligt många korttidsplatser. Dessa platser är viktiga för att avlasta de anhöriga och samtidigt ge den äldre en god omsorg.

Trots att hemtjänsten i Göteborg har fått mer att göra, saknas finansiering för att täcka kostnader för arbetsplatsträffar, schemaläggning, planering, fortbildning och transporttid mellan de äldre. Förutsättningarna för att planera en bra verksamhet är således inte speciellt goda och behöver förbättras. Mer tid för omsorg kräver moderna IT-system för bland annat schemaläggning och för mätning av utförd tid. Ett annat sätt är att ge hemtjänstens bilar nyttoparkeringsstillstånd, så att mindre tid måste ägnas åt att leta p-platser.

Friheten att välja boendeform måste öka. Att själv bestämma hur man ska bo är en central del i en människas självbestämmande och så även för de äldre. Det behövs därför en mångfald av boenden anpassade för äldre, både på den vanliga bostadsmarknaden och i äldreboende. Äldre,

som så vill, ska ha möjlighet att bo kvar i sin egen bostad så länge som möjligt. Med stödinsatser i form av t ex hemtjänst, hemsjukvård och trygghetslarm kan många äldre tryggt bo hemma till livets slut. Rätten att bo kvar får dock inte förvandlas till ett tvång. För de äldre med ett större omsorgsbehov måste utbyggnaden av antalet platser i särskilda boende fortsätta. Där det är möjligt ska trygghetsboenden prövas vid nybyggnation och exploatering. Fler boendeformer möjliggör flyttkedjor. Katalogen över alla äldreboende som den enskilde kan välja mellan i Göteborg ska delas ut till alla äldre.

När det byggs nya äldreboenden ska det planeras in parboende och vi vill införa en garanti som innebär att kommunen garanterar en plats på ett 55+ seniorboende till den efterlevande parten då ett par har varit boende på ett äldreboende. Kommunen magasinerar också parets möbler under tiden de bor på äldreboendet.

Vi vill ta fram fler trygghetsboenden för äldre som kan klara en del av vardag själv men som vill ha större trygghet och social gemenskap. Dessa boende är inte biståndsbedömda utan den äldre fattar själv beslut om att söka sig till ett trygghetsboende. Trygghetsboenden kan vara hyresrätter, bostadsrätter eller kooperativt boende. Vi satsar 20 Mkr för att utveckla dels olika mellanboendeformer, dels utöka tillgången till korttidsplatser, dels säkra att parboendegarantin kan genomföras.

Att åldras innebär att livet en dag tar slut. För såväl yngre i behov av palliativ vård som äldre måste det finnas en kvalitativt säkerställd palliativ vård i hemmet samordnad med tre hospice för en värdig vård för alla i livets slut.

Förebygg det friska åldrandet

De äldre har själv ett stort ansvar att göra vad de kan för att bevara och främja sin hälsa. Skadeförebyggande insatser, fysisk aktivitet, näringsrik kost, aktiviteter mot rökning och försiktighet med alkohol är viktiga åtgärder. Många brister kan åtgärdas på ett tidigt stadium. Därför ska alla över 75 år erbjudas ett hembesök. Anhörigas omsorg om sin äldre måste underlättas och stödjas. Den som vårdar en anhörig ska ha rätt till utbildning och avlastning.

Många äldre utsätts för läkemedelsbehandling som kan vara både farlig och ineffektiv. För att förebygga överkonsumtion och feldosering ska kontinuerliga läkemedelsgenomgångar genomföras. För att minska problem bör en läkare alltid ha helhetsansvaret för den äldres medicinska behandling.

Bekämpa ensamheten och otryggheten

Öppna verksamheter, träffpunkter och dagverksamheter ger stimulans och mening i vardagen. Deltagande i olika former av aktiviteter är också ett sätt att behålla den egna funktionsförmågan. Därför är olika mötesplatser för äldre en viktig förebyggande åtgärd. De ideella organisationerna tar tillvara människors vilja att bidra till samhället och förgyller en tillvaro som för många skulle ha varit alltför enahanda utan dessa insatser. Att utgå från den enskilde och med kulturen som verktyg i form av exempelvis en kulturfestival, som den SDN Centrum anordnar, kan höja livskvaliteten och öka delaktigheten i den egna vardagen.

Vi vill underlätta frivilliga insatser, såväl från ideella organisationer som från enskild volontärverksamhet. Vi vill kunna genomföra riktade insatser och förbättra livskvaliteten för stadens äldre särskilt för de som inte kan ta sig till träffpunkter och andra mötesplatser.

Våld och övergrepp mot äldre är ett utbrett problem. Äldre drabbas av våld i nära relationer, men också i vård och omsorg samt övergrepp i form av intrång och inbrott i det egna hemmet. Stadens riktlinjer för äldreomsorgen i Göteborg bör kompletteras med en handlingsplan för att förebygga våld och övergrepp mot äldre och ge stöd till dem som utsatts.

Bättre förutsättningar för personalen

Vård och omsorg av äldre är ett av välfärdens viktigaste jobb. Respekten för arbetet i äldreomsorgen måste därför höjas. Detta leder i sin tur till karriärmöjligheter och mer motiverad personal. Ett gott ledarskap är grunden för en välfungerande äldreomsorg. De ledare som arbetar i äldreomsorgens vardag i hemtjänst och på äldreboende har en nyckelroll för kvaliteten i omsorgen. Staden bör ta fram en strategi för att klara kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen. En kvalitetssäkring av vikariers kompetens ska genomföras. Den kulturella och språkliga kompetens som personal med utländsk bakgrund har måste premieras och tillvaratas.

På vårt initiativ finns möjlighet till intraprenad inom äldreomsorgen. Intraprenad ger anställda bättre möjligheter att forma sin egen arbetsplats och utveckla verksamheten. Det bidrar också till mer engagemang hos personalen och leder till att äldre bättre kan påverka sin livssituation och trivsel.

Larm och nya tekniska lösningar kommer underlätta för personal, anhöriga och äldre. Men nya lösningar får aldrig äventyra äldre människors trygghet eller integritet. Staden ska, med respekt för integriteten, ligga i framkant med att föra in teknik och digitala lösningar inom omsorgen.

Föreningsliv, fritid och breddidrott

- Jämställd idrott
- Inför demokratikriterium
- En grön, ren och vacker stad

Göteborg har ett brett och rikt föreningsliv där medlemmar erbjuds gemenskap och meningsfull fritid. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Målet är att göteborgarna ska röra på sig mer, engagera sig mer i föreningslivet och därmed stärka folkhälsan. Goda förutsättningar ska gälla för motion och friluftsliv för alla invånare, både inom- och utomhus och under alla årstider.

Idrotten är Sveriges största folkrörelse och viktig både för göteborgarnas hälsa och för vårt civila samhälle. Därför vill vi prioritera breddidrotten och fritidssysselsättningar för barn och ungdomar. Det gäller särskilt de ungdomar som i dag inte är föreningsaktiva. Staden ska erbjuda ”Prova på-tillfällen” för nybörjare. Samtidigt ska staden erbjuda bra villkor och förutsättningar för elitidrotten. Vuxna ska själva betala för sin idrott och fritid. Samtidigt måste utbudet och möjligheterna till att spontanidrotta och motionera öka. Det är angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Föreningar som diskriminerar ska inte erhålla föreningsbidrag eller möjlighet att hyra stadens lokaler. Vi vill införa ett demokratikriterium i stadens uthyrningspolicy.

Offentligt stöd genom föreningsbidrag ska fördelas jämställt. Idag gynnar bidragen i större utsträckning lagidrotter än individuell idrott, vilket slår extra hårt mot flickors utövande. Medel ska avsättas för att stimulera föreningar som aktivt arbetar med jämställd idrott. Ett led i detta arbete är att ställa som krav att idrottsföreningar som söker bidrag ska arbeta med mångfald och jämställdhet. En viktig uppgift för staden är att locka fler kvinnor och unga ledare till föreningslivet. Det innebär bland annat mer rättvisa tränings- och tävlingstider.

Föreningsstöd kan i dag sökas från flera nämnder i staden. Det är därför viktigt att upprätthålla en stor enighet om regler för bidragsgivning för att säkerställa likabehandlingen i staden.

Mer än var tjugonde elev uppger att de aldrig eller sällan deltar i idrottsundervisningen. Alla elever behöver röra på sig och vi vill garantera elever fysisk aktivitet vid minst tre tillfällen per vecka. Spontanidrotten har en viktig funktion i att locka främst barn och ungdomar till ökad fysisk aktivitet. Vi vill uppmuntra skolorna till samverkan med föreningslivet, för att introducera nya motionsformer för eleverna och öka intresset att röra sig på fritiden. Inte minst behöver simkunskaperna lyftas - alla barn i årskurs fem ska kunna simma. Idrotts- och föreningsnämnden ska stödja simklubbarna och simskolorna vid friluftsbaden under sommaren.

Kommunen ska hyra ut stadens lokaler som står oanvända under eftermiddagar, kvällar, helger och under loven till föreningar och grupper till en rimlig hyra. Vid uthyrning av skollokaler i samband med större evenemang och turneringar ska skolan kompenseras fullt ut exempelvis vid städning.

Fritidsgårdar erbjuder många ungdomar en mötesplats på lov, kvällar och helger. Fritidsgårdarna ska samarbeta med föreningar och organisationer kring ungas fritid.

Naturupplevelser, fritid och rekreation är ett måste för människan. Vi vill profilera stadens naturområden och parker. Göteborg ska vara en grön, ren och vacker stad. För att knyta ihop stadens närhet till vatten vill vi inrätta ett vattenprogram som innehåller fontäner, labyrinter eller andra vattenhål som kan locka till sig lek, plask, liv och rörelse.

Det är viktigt att alla ges möjlighet att använda våra parker, friluftsbad, lekplatser och naturområden. Människor med funktionsnedsättning ska inte diskrimineras. Därför ska allmänna och stora badplatser fortsätta att tillgänglighetsanpassas.

Besökare vid anläggningar och arenor ska inte skrämmas bort av huliganer vid evenemang. Därför behöver säkerheten säkerställas i nära samarbete med arrangörer och idrottsrörelsen. Nolltolerans måste råda mot huliganismen.

Göteborgs stad – en bra arbetsgivare

- Stadens personal är en tillgång
- Högt i tak på arbetsplatsen
- Radera osakliga löneskillnader

Göteborgs stad är kommunens största arbetsgivare. I rollen som arbetsgivare ligger att kontinuerligt arbeta med etik och moral, att vara en lyssnande chef och ta ansvar för såväl personalen som arbetsmiljön. Det kräver en öppen och transparent organisation. Detta i en tid när vi står inför stora rekryteringsbehov, såväl beroende på att staden växer och fler behöver välfärdstjänster, som att många går i pension. Att bedriva ett bra rekryteringsarbete blir allt viktigare om vi ska säkra framtidens service till och med på dagens nivå utan den kvalitetsförbättring som morgondagens föräldrar och pensionärer kommer efterfråga.

För att höja Göteborgs stads attraktionskraft som arbetsgivare vill vi ta fram en förmånpolicy som erbjuder likvärdiga förmåner till kvinnor och män som exempelvis friskvårdsbidrag, sjukvårdsförsäkringar, arbetskläder och andra förmåner inom samtliga kommunens förvaltningar och bolag.

Göteborg är fortfarande en stad med orättvisa skillnader mellan könen. Kvinnor tjänar mindre än män. Det är en prioriterad uppgift att radera osakliga löneskillnader, att se mångfalden som en tillgång och att utveckla en positiv syn på staden som arbetsgivare.

I ett aktivt personalfrämjande arbete ingår att lyfta mångfalden som en tillgång – oavsett kön, sexuell identitet eller etnisk bakgrund har alla något att bidra med utöver den rena kompetensen. Att tala ett annat språk än svenska, oftast ett stort världsspråk, ska vara meriterande i bedömningen av kompetens vid rekrytering till olika kommunala tjänster. Därför vill vi höja meritvärdet av utländska språk vid anställning inom staden.

Att tydliggöra karriärstegen, kunna göra karriär inom organisationen Göteborgs stad, blir än viktigare. Lång utbildning, kunskap, kompetens och erfarenhet måste premieras mer än i dag. Vi behöver ett ledarskap som både kan peka med hela handen och delegera när så behövs – ett ledarskap som uppmuntrar till utveckling och ständiga förbättringar. På det sättet kan också missförhållanden och, i bästa fall, oegentligheter upptäckas och motverkas. Genom en tillåtande miljö i alla personalrum, på alla förvaltningar och i alla stadens bolag, kan vardagsrationaliseringar,

misstag, slöseri och direkta fel uppmärksammas och på ett bra sätt vändas till något positivt.

Aidentifiering av ansökningshandlingar hos offentliga arbetsgivare, som Göteborgs stad, ger alla samma chanser. Arbetet med aidentifierade ansökningshandlingar måste byggas ut för att minska all diskriminering på arbetsmarknaden. Sammansättningen av olika chefsnivåer i Göteborg ska spegla befolkningssammansättningen.

Valuta för skatten

- Göteborgarna ska få valuta för skattepengarna
- Investera för framtiden
- Ekonomi i balans genom tydliga prioriteringar

Folkpartiet liberalernas kännetecken är marknadsekonomi, levande demokrati och en välfärd som omfattar alla. En socialliberal politik garanterar att vård, utbildning och omsorg av god kvalitet är tillgänglig för alla oavsett inkomst eller förmögenhet. Det är viktigt att stadens organisation moderniseras och effektiviseras så att medborgarna får bästa möjliga service. I detta ligger också att överföra makten och valfriheten till medborgarna själva.

Kommunalskatten är i dag en tung börda för många låginkomsttagare i Göteborg som har högre kommunalskatt än både Stockholm och Malmö. Med den ekonomiska utvecklingen den senaste tiden gör dock att det är svårt att prognostisera utvecklingen, samtidigt som staden står inför ett stort behov av investeringar och reinvesteringar.

Världsekonomins utveckling de senaste åren med allt från USA:s spruckna bolånebubbla till Eurokrisen i södra Europa påverkar oss på många sätt. Åtstramningarna från internationella institutioner mot länder i recession gör att även vi i Sverige har anledning att granska vår ekonomiska situation. Även om Sverige klarat sig bättre än många andra länder, till stor del tack vare den borgerliga regeringens ekonomiska politik där jobbskatteavdraget varit en del, så är den närmaste framtiden svår att bedöma och konjunkturinstituten har inget lätt jobb framför sig. Att vara en exportberoende nation och stad i en ekonomiskt skakig global värld kan få återverkningar även på kommunal nivå.

I den kommunala sektorn är utmaningarna många där framför allt förändrade krav på den framtida välfärden måste finna en lösning också finansiellt.

Återför valfriheten till medborgarna

Skatteuttaget innebär att vi fråntar medborgarna det egna disponerandet av intjänade medel. Det måste ställas mot samhällsnyttan och det gemensammas bästa. Vi har ett ansvar att använda skattemedlen på bästa sätt. Därför bör vi principiellt återföra så stora möjligheter till medborgarna att själva göra sina egna val, både i form av en sänkt skatt och i form av

hur skattepengarna används. Det går att bedriva en kvalitativt bättre och ekonomiskt effektivare verksamhet inom de ekonomiska ramarna. För att klara skola och omsorg och göra det både bättre och effektivare måste kommunens åtaganden begränsas. Kommunen ska bara göra det som måste göras och som inte görs av staten, näringslivet eller invånarna själva. Vi använder oss av tre metoder för att få mer pengar till det mest angelägna.

1. Omprioritera – kraftsamla befintliga resurser till utbildning och omsorg.
2. Effektivisera – minska kostnaderna genom upphandling, konkurrensutsättning och rationalisering.
3. Avyttra – försäljning av tomträtter, kommunala bolag och fastigheter som inte är nödvändiga för kärnverksamheten, särskilt om det finns privat konkurrens.

Omprioritera

En av politikens främsta uppgifter, förutom att visa på visionen, är att prioritera. Göteborgs stad är i ett läge där det inte går att hitta pengar till allt. Det innebär att vi måste prioritera och därmed också prioritera bort. För folkpartiet liberalerna är grunden för den växande människan att utbildnings- och omsorgssystemet fungerar. En bildad människa kan göra förnuftiga val och styra sin egen framtid. Därför är det också rimligt att vi omprioriterar inom kommunens verksamhet för att möjliggöra stabilare och tryggare förutsättningar för utbildnings- och omsorgssektorerna att göra ett bra jobb. De satsningar vi gör i årets budget syftar i huvudsak till detta, jämte satsningar för att möjliggöra att fler bostäder kan byggas under planperioden. Det är grundbulten i samhällsbyggandet.

Effektivisera

Vår uppfattning är att det finns möjligheter i verksamheterna att effektivisera och spara genom återvinning, snålare energianvändning och översyn av de rutiner som finns, för att kunna hitta kostnadsbesparande insatser. Det generella kravet på vardagsrationaliseringar, förändringsfaktorn, är en procent årligen undantaget all verksamhet som är inriktad mot utbildning, där förändringsfaktorn är noll procent. För SDN:s övriga befolkningsansvar är förändringsfaktorn 0,5 procent.

Effektivisering handlar också om ökad samverkan och bättre upphandlingar där konkurrensutsättning är en del. Det är en självklarhet att nämnderna ska samverka såväl när det gäller drift av verksamheten som investeringar, för att hitta den största möjliga nyttan som i slutänden

kommer medborgaren till gagn. En del i detta är att slå samman nämnder med liknande verksamhet. Exempelvis föreslår vi att utbildningsnämnden och vuxenutbildningsnämnden bildar en ny utbildningsnämnd. Ett annat exempel är att färdtjänstnämnden och trafiknämnden tillsammans bildar trafik- och färdtjänstnämnden. Att överföra ett antal resursnämndsuppgifter till lämpliga facknämnder, som stadsdelsbiblioteken till kulturnämnden, gör också att verksamheter kan effektiviseras och för göteborgarna likvärdig service över staden möjliggöras.

Upphandlingarna som staden genomför ska vara utformade så att de inte lägger hinder för det lokala näringslivet att delta i anbudsprocessen. Upphandlingskriterierna ska sträva efter god ekonomisk hushållning, nyttiga effekter för det lokala näringslivets förutsättningar samt sociala, etiska och miljömässiga hänsyn. Utgångspunkten ska vara att alla inköp från förvaltningar och bolag sker genom de av Upphandlingsbolaget ingångna (ram)avtalen.

Genom det fria valet och införandet av LOV:en möjliggörs såväl en större känsla av frihet för medborgaren som en konkurrens mellan verksamheterna. Konkurrens är för oss något positivt som också leder till sänkta kostnader. Det är dock viktigt att verksamheterna granskas, där bl a stadsrevisionen har en viktig roll, så att en bibehållen eller ökad kvalitet garanteras.

Avyttra

Mot bakgrund av att kommunen bara ska göra det som måste göras och som inte görs av staten, näringslivet eller invånarna själva, menar vi att det finns all anledning att se över stadens bolagsinnehav. En sådan översyn är nu igång och förväntas ge ett resultat under 2013 i form av ett antal förslag där bolagen ses över och i viss mån avyttras och kvarvarande bolag organiseras om. När det gäller bolagsförsäljningar i staden är vår uppfattning att dessa ska göras utifrån en övergripande analys av kommunens hela bolagssektor. Nominering av bolag att sälja, helt eller delvis, ska göras utifrån att det ger ett så gynnsamt utfall som möjligt.

I uppdraget att avyttra vill vi också se en fortsatt översyn av lokalanvändandet, där ett ökat samarbete i staden i syfte att avyttra onödiga lokaler och fastigheter, omförhandla långa hyresavtal och möjliggöra ett förtida lämnande av lokaler är en självklarhet. En sådan samordning ger också positiva ekonomiska effekter.

Tomträtter kan också avyttras, såväl i syfte att öka stadens intäkter som att möjliggöra för fler byggherrar att börja bygga. Bostadsbristen är stor, och all hjälp staden kan få utöver det egna bostadsbyggandet måste un-

derlättas. I en översyn av vilka områden som kan avyttras måste en analys av infrastrukturen, avseende såväl vatten, avlopp, el och vägar som kollektivtrafik (befintlig och planerad) finnas med.

Revision och kvalitetsarbete

Det är ett allmänt ekonomiskt mål att ge medborgarna mer service för pengarna. Många jämförelser med andra kommuner visar tydligt att det finns stora potentialer att effektivisera verksamheter.

Ett sätt att effektivisera verksamheterna är genom ett ständigt förbättringsarbete och genom lyftande av goda exempel. Revisionen som innebär både granskande och förebyggande ska ges ökad betydelse. Respekt och tolerans för medborgarnas olika preferenser förutsätter att gemensamma resurser används så effektivt som möjligt med bibehållen hög kvalitet. Revisionen ska därför inte bara granska redovisningen utan i större utsträckning föreslå förbättringar avseende produktivitet och effektivitet.

Under 2014 ska också en utvärdering inledas av styrmodellen för balanserad styrning. Syftet med utvärderingen är att ta fram förslag till förbättringar för att inför nästa mandatperiod kunna fatta beslut om en styrmodell med tydligare styrnings- och ledningskapacitet än dagens.

God ekonomisk hushållning, finansiella mål och eget kapital

Utgångspunkten för kommunens finansiella mål ska vara en budget i balans och god budgetdisciplin. Kommunen måste sträva efter att ha en buffert för oförutsedda utgifter. Det kortsiktiga målet är att intäkterna varje enskilt år ska överstiga kostnaderna enligt balanskravet. En god ekonomisk utveckling måste dock bedömas över en lite längre tidshorisont än det enskilda året, till exempel ett genomsnitt under en konjunkturcykel med fokus på utvecklingstrenden och ett fortsatt investeringsutrymme. Resultatnivån ska anpassas till kommunens riskexponering och eventuella övriga osäkerhetsfaktorer.

Nämndernas möjligheter att nyttja eget kapital kan ske efter en särskild prövning av kommunstyrelsen. Det innebär också att de reserver som finns kan hållas nere, för att i stället lägga merparten av skattemedlen på driften av verksamheten. Detta innebär att kontrollen över verksamheterna – kvalitet och omfattning – ligger hos nämnderna. Med detta följer också ansvaret för att kostnadsutvecklingen inte skenar iväg.

Resultatutjämningsreserv

Kommunen ska ha en buffert för osäkerhet i framtiden och oförutsedda utgifter. Balanskravet möjliggör för kommunen att stå rustad för framtida osäkerheter. För att underlätta de svängningar vi sett i konjunkturen och för att kunna hantera ekonomiskt sämre år på sikt är det viktigt att avsättningar under de goda åren görs på ett lagligt och korrekt sätt. Vår uppfattning är att kommunen inför budgetåret 2014 bör ha inrättat en resultatutjämningsreserv som är en möjlighet att över tid kunna utjämna intäkter över tid, och därigenom möta konjunkturvariationer.

Verksamhetsmål och delmål

I denna budget föreslår vi mål som handlar om en samhällsförändring på längre sikt, och delmål som syftar till målens uppfyllande, som gäller för innevarande år. I några fall är delmålen konkretiserade och i andra fall inte. I många fall finns det enkät-/brukarundersökningar att falla tillbaka på, och i andra fall måste olika indikatorer tas fram. Det är alla nämnders och styrelsernas uppdrag att utifrån målen och delmålen i denna budget förhålla sig till hur de på bästa sätt kan uppfyllas. I detta ligger också att använda sig av de undersökningar och indikatorer som finns och där det saknas medverka till att sådana tas fram. Vad som är rimliga målsättningar måste avgöras från nämnd till nämnd, därför är det nämndernas uppgift att konkretisera delmålen.

Investeringar

Investeringsbehovet inom exempelvis förskolor, grundskolor, gymnasieskolor och särskilda boenden är stort och det är rimligt att investeringsramen också avspeglar detta. För investeringar under perioden 2011-2014 är närmare nio miljarder kronor avsatta. Det handlar framför allt om lokaler för våra kärnverksamheter – förskola, grundskola, gymnasieskola, äldreboenden och bostäder med särskild service. Vi investerar också i utbyggd infrastruktur – vägar, spårvägar, cykelbanor och gångbanor. Även idrottshallar, badhus, kulturinstitutioner och badplatser måste rustas upp. 2014 är sista året för den innevarande investeringsplanen. Arbetet med investeringarna och att säkerställa att kalkylunderlaget är det rätta när investeringarna tas i drift, för att kunna budgetera korrekta ramar, måste nu utvärderas för att hitta en bra metod för den nya investeringsperioden.

Även under 2014 ska nämnderna kontinuerligt följa upp och revidera investeringsplanerna och gentemot kommunstyrelsen redovisa läget och de bedömningar som kan påverka investeringarna. Dessa bedömningar

bör bli beakta konjunkturläge och rådande prisbild syftandes till att undvika höjda investeringskostnader.

Pris- och lönekompensation

Vi har baserat nämndernas ramar 2014 på antaganden om 2,8 procent i löneökningar med avseende på de verksamheter som är inriktade på förskola, skola och skolbarnomsorg. Vi avsätter också 30 Mkr för en riktad lärarlönesatsning. Övriga verksamheters lönekompensation är 2,3 procent. Priskompensationen är 2,5 procent för lokaler och för övrig verksamhet 1,3 procent.

Internränta

Vi håller internräntan oförändrad på 3 procent, utifrån det långsiktiga allmänna ränteläget i vår omvärld.

Sammanfattning

I Göteborg har staden under den rödgröna majoriteten haft ett betydande kostnadstryck i organisationen samtidigt som finansieringsutvecklingen inte varit lika brant. Det innebär att marginalerna krympt och att kostnadsutvecklingen måste bromsas de kommande åren. Samtidigt står vi inför ett ökat demografiskt tryck på exempelvis äldreomsorgen.

Även om vår bedömning är att konjunkturen ser ljusare ut, att de insatser som görs från statligt håll kommer leda till sänkt försörjningsstöd och fler i arbete, så väljer vi i årets budget att prioritera skola, vård och omsorg. Skattesatsen föreslås därför vara kvar på 21:12 per skattekrona.

Mål och delmål

Mål	Delmål
Frihet att välja i en jämställd stad Göteborgarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald	Andel göteborgare som upplever valmöjlighet inom förskola, skola och äldreomsorg ska öka
Göteborgarna ska uppleva att de får god service och omsorg	Andel göteborgare som upplever att kvaliteten är god ska öka
Fler jobb och företagare Fler arbetstillfällen ska skapas i Göteborg	Antal nystartade företag ska öka Andel företagare som är nöjda med servicen som staden erbjuder ska öka Andel göteborgare med försörjningsstöd ska minska Antalet praktik- och lärlingsplatser inom Göteborgs stad ska öka
Kunskapsstaden Förskolan ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas	Alla barn ska erbjudas en förskoleplats inom fyra månader Antal barn per förskolegrupp ska minska
Grundskolan ska ge eleverna vad de behöver för att lära och utvecklas	Andel elever i årskurs tre, sex och nio som uppnått målen i alla ämnen ska öka Andel elever som når de högre betygen ska öka

	Andel elever som är behöriga till nationella program på gymnasiet ska öka
Gymnasieskolan ska ge eleverna vad de behöver för att lära och utvecklas	Andel gymnasieelever som fullföljt utbildningen inom tre år ska öka
	Andel elever som hoppar av utbildningen ska minska
Vuxenutbildningen ska bidra till omskolning och vidareutbildning	Andel kursdeltagare inom vuxenutbildning som under läsåret fullföljt kurs ska öka
Miljöstaden vid havet	
Göteborg ska ha en hållbar livsmiljö	Andel växthusgasutsläpp per invånare ska minska
	Förbränningen av osorterat avfall ska minska och återvinning ska öka
	Luftkvalitet och utsläppen till havet måste förbättras
En växande storstad	
Det ska byggas många bostäder i Göteborg	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner ska vara 4 500
	Nettotillskottet av studentbostäder ska vara 400
Framkomligheten för kollektivtrafik och cykel ska öka	Genomsnittlig hastighet för kollektivtrafiken ska öka
	Andel cyklande ska öka
Göteborgarna ska vara trygga och staden ren	Andel göteborgare som känner sig trygga ska öka

Andel göteborgare som är nöjda med att det är rent och städat ska öka

Norra Europas kulturhuvudstad

Göteborgarna ska vara nöjda med stadens kulturutbud

Göteborgarnas nöjdhet med stadens kulturliv och dess institutioner ska öka

Antalet elever i kulturskolan ska öka

Föreningsliv, fritid och breddidrott

Göteborgarna ska vara nöjda med idrottsmöjligheterna

Göteborgarnas nöjdhet med idrottslivet ska öka

Ungdomars nöjdhet med tillgång till spontanidrott och organiserad sport ska öka

En socialliberal stad med omtanke

Göteborgarna ska må bra

Andel ungdomar som i enkäter uppger att de inte använder ANDT (alkohol, narkotika, dopingmedel och tobak) ska öka

Göteborg ska vara en tillgänglig stad

Andel medborgare med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning som är nöjd med tillgängligheten i staden ska öka

En stad att åldras i

Göteborgs äldre ska känna sig trygga i sitt boende

Andel äldre som känner sig trygga i sitt boende ska öka

Kontinuiteten inom hemtjänsten ska öka

Göteborgs stad en bättre arbetsgivare

Göteborgs stad ska vara en bra arbetsgivare

Sjukfrånvaron ska minska

Andel anställda som är nöjda med sitt arbete ska öka

Osakliga löneskillnader vid likvärdigt arbete mellan kvinnor och män ska minska

Valuta för skatten

Budgeten ska vara i balans

Nämndernas budgetföljsamhet ska vara 100 %

Nämndernas prognossäkerhet ska öka

Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

Administrationns andel av de totala kostnaderna ska minska

Ekonomisk sammanställning 2014-2016, Mkr

	2014	2015	2016
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	7 290	7 450	7 600
Verksamhetens kostnader	-32 411	-32 884	-34 048
Upplösning av utvecklingsfond	360	-	-
Avskrivningar	-810	-835	-865
Verksamhetens nettokostnader	-25 571	-26 269	-27 313
Skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning m m	25 445	26 328	27 386
Finansiellt netto, inkl utdelning	626	941	927
Årets resultat	500	1 000	1 000
BALANSRÄKNING			
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar	33 800	35 400	36 900
Omsättningstillgångar	11 400	11 500	11 600
SUMMA TILLGÅNGAR	45 200	46 900	48 500
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL	9 723	10 723	11 723
varav årets resultat	500	1 000	1 000
AVSÄTTNINGAR	2 770	2 880	2 990
Långfristiga skulder	21 800	22 350	22 700
Kortfristiga skulder	10 907	10 947	11 087
SUMMA SKULDER	32 707	33 297	33 787
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	45 200	46 900	48 500

Ekonomiska ramar 2014, tkr

Kommunstyrelsen; Utbildning

Förskolepeng		3 476 700
Barn 1-3 år	149 300 kr ¹	
Barn 4-5 år	98 800 kr ¹	
Skolbarnomsorgsavgift		678 400
Förskoleklass och skolbarn	47 700 kr ¹	
Fritidsklubb	15 700 kr ¹	
Skolpeng		3 768 600
Förskoleklass	44 100 kr ¹	
Åk 1-6	70 000 kr ¹	
Åk 7-9	85 400 kr ¹	
Stödinsatser		668 700
Kvalitetsuppföljning, bedömning av stödbehov mm		161 400
Avgifter		-326 100
Summa Utbildning		8 427 700

Kommunstyrelsen; Äldreomsorg samt kommunal hälso- och sjukvård

Hemtjänstavgift		1 259 000
Produktionsersättning boende, hospice mm		2 884 500
Produktionsersättning hemsjukvård i ordinärt boende		336 800
Kvalitetsuppföljning, biståndsbedömning mm		130 000
Intäkter mm		-285 000
Summa Äldreomsorg samt kommunal hälso- och sjukvård		4 325 300

Stadsdelsnämnder

Angered		1 078 000
Östra Göteborg		905 300
Örgryte-Härlanda		458 100
Centrum		383 000
Majorna-Linné		581 200
Askim-Frölunda-Högsbo		663 900
Västra Göteborg		562 200
Västra Hisingen		676 600
Lundby		416 500
Norra Hisingen		574 200
Summa stadsdelsnämnder		6 299 000

¹ Fristående utförare erhåller utöver angivna belopp moms-kompensation med 6%

Ekonomiska ramar 2014, tkr

Nämnder med särskild inriktning

Byggnadsnämnden	112 100
Fastighetsnämnden	41 800
Idrotts- och föreningsnämnden	373 900
Kommunledningen	297 400
Kulturnämnden	549 000
Lokalnämnden	-226 700
Miljö- och klimatnämnden	51 800
Nämnden för Grundskola och Specialpedagogik	236 100
Nämnden för Intraservice	-
Nämnden för Konsument- och medborgarservice	24 300
Park- och naturnämnden	197 200
Social resursnämnd	450 900
Trafik- och färdtjänstnämnden	662 400
Utbildningsnämnden	1 886 700
Valnämnden	17 900
Överförmyndarnämnden	16 200

Särskilda budgetposter

Arkivnämnden	16 700
Fastighetsnämnden; transfereringar	58 500
Göteborg & Co Träffpunkt AB	90 700
Idrott- och föreningsnämnden; studieförbunden	31 200
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	314 200
Överförmyndarnämnden; arvoden	14 100

Kommuncentrala/ofördelade medel

Kollektivtrafik; befintliga tillköp samt särfakturering	335 300
Underhållsåtgärder lokaler	175 000
Utvecklingsmedel hemtjänst och äldreomsorg	120 000
Expansion inom funktionshinderområdet	95 700
Jobb-/arbetsmarknadsinsatser och integration	79 100
Personalfrämjande och kompetenshöjande insatser	70 600
Förskole- och grundskolesatsning	50 000
Tryggare Göteborg	46 100
Höjda lärarlöner	30 000
Utbildningsnämnden GR	30 000
Jubileumsplan Göteborg 400 år	20 000
Väg- och cykelbanesatsning	20 000
Jobbsatsning för unga/ungdomsavtal	20 000
Planförberedande insatser	20 000
Studentrabatt	15 000
Filmutveckling	10 000

Totalt ekonomiska ramar

25 405 200